

Uppföljning av Vetenskapsrådets implementering av köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll

Detta PM har tagits fram av
Veronica Ahlqvist
Winnie Birberg
Magnus Lagerholm
Anders Sundin
Carl Sundström
Lisbeth Söderqvist

Dnr 3.3-2018-05687

Swedish Research Council
Vetenskapsrådet
Box 1035
SE-101 38 Stockholm, Sweden

Innehållsförteckning

Sammanfattning och rekommendationer	5
Sammanfattning	5
Bakgrund	5
Köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll är aktuellt för många aktörer	5
Hur många angav att köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll var tillämpligt?	6
Nådde vi de sökande med relevant information?	7
Att ha förberedande möten för ledamöter, påverkar det processen?	8
Rekommendationer	8
1. Inledning	10
2. Omvärldsanalys.....	11
Syfte.....	11
Internationellt.....	11
Nationellt	11
3. Information och utbildning	13
Information till de sökande	13
Nyhetsbrev	13
Utlysningstexter	13
Vetenskapsrådets webbplats.....	13
Information till Vetenskapsrådets personal	14
Föreläsning med inbjuden forskare för all personal	14
Intern utbildning för personal som deltar i beredningen av ansökningar	14
Information till ledamöter i beredningsgrupper	15
Skriftliga instruktioner till ledamöter	15
Föreläsning med extern forskare	15
Workshop för ledamöter i beredningsgrupperna.....	15
Muntliga presentationer inför beredningsmöten	15
4. Förändringar av Vetenskapsrådets ansökningsformulär och omdömesformulär	16
Ansökningsformulär	16
Omdömesformulär	16
5. Uppföljning av den partiella implementeringen	17
Analys av ansökningsdata i Prisma	17
Kön och karriärålder.....	17
Ämnes- och forskningsområde.....	18
Köns- och genusperspektiv bland beviljade bidrag.....	19
Enkätundersökning till de sökande	20
Frågor till lärosätenas forskningsserviceavdelningar.....	23
Frågor till beredningsgruppernas ledamöter	24
Frågor som ställdes till ledamöterna i berörda beredningsgrupper:	24
Klinisk behandlingsforskning.....	24

Medicin och hälsa.....	24
Utbildningsvetenskap	25
Frågor till Vetenskapsrådets personal.....	25
Frågorna vi ställde till Vetenskapsrådets personal:	26
Klinisk behandlingsforskning.....	26
Medicin och hälsa.....	26
Utbildningsvetenskap	27
Intervjuer med beredningsgruppernas ordförande	27
Frågorna vi ställde till ordförandegruppen:	28
Klinisk behandlingsforskning.....	28
Medicin och hälsa.....	29
Utbildningsvetenskap	29
Bilagor.....	31
Bilaga 1: Information och anvisningar till sökande	31
Medicin och hälsa.....	31
Klinisk behandlingsforskning.....	33
Utbildningsvetenskap	35
Bilaga 2: Statistisk genomgång köns- och genusperspektiv	38
Kvantitativ analys av inkomna ansökningar och beviljade bidrag 2019	38
Andel med köns-och genusperspektiv per ämnesområde.....	38
Könsfördelning	39
Karriärålder	41
Köns- och genusperspektiv per forskningsämne	43
Bilaga 3: Enkätfrågor.....	51
Bilaga 4: Informationssida på vetenskapsradet.se	52
Köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll	52
Bilaga 5: Sidvisningar på vetenskapsradet.se	55

Sammanfattning och rekommendationer

Sammanfattning

Bakgrund

Den 27 februari 2018 fick Vetenskapsrådet en ny paragraf (2§ 13) i sin instruktion. Den föreskriver att myndigheten ska ”verka för att ett köns- och genusperspektiv inkluderas i den forskning som myndigheten finansierar, när det är tillämpligt”.

Vetenskapsrådet beslöt att göra en partiell implementering inom tre ämnesområden 2019, klinisk behandlingsforskning (bidrag till forskningsmiljö), medicin och hälsa (fria projektbidrag, projektbidrag med inriktning 3R, etableringsbidrag, samt bidrag till anställning som forskare på halvtid i klinisk miljö) och utbildningsvetenskap (fria projektbidrag). Inom dessa ämnesområden uppmanades forskarna att inkludera köns- och genusperspektiv i sin forskning, när det var tillämpligt.

Att inkludera köns- och genusperspektiv i forskningen kan handla om allt ifrån att inkludera och analysera skillnader mellan kvinnor och män i studiematerialet (könsperspektiv) till att anlägga ett problematiserande och reflekterande förhållningssätt till hur könstillhörigheter skapas och förstås (genusperspektiv).

En uppdragsgrupp tillsattes för att genomföra nödvändiga förändringar i samverkan med berörda avdelningar och Vetenskapsrådets ämnesråd och kommittéer. Denna rapport redovisar hur implementeringen genomfördes och hur uppdragsgruppen följde upp den.¹

Köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll är aktuellt för många aktörer

Uppdragsgruppen startade med att göra en översiktlig omvärldsanalys. Omvärldsanalysen visade att flera finansierare vill att sökande reflekterar över köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll och att köns- och genusperspektiv ofta är integrerat i granskningen av forskningsansökningar. Perspektiven anses bidra till att stärka forskningens kvalitet. Även vetenskapliga tidskrifter, särskilt inom medicin, har uppmärksammat denna aspekt och arbetar med att införa praxis och regler för att hantera frågan.

¹ Under den inledande fasen var Carl Jacobsson uppdragsledare med Lisbeth Söderqvist som biträdande uppdragsledare. I uppdragsgruppen ingick under en period också Lisa Westholm, avdelningen för forskningsfinansiering, Vetenskapsrådet.

Hur många angav att köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll var tillämpligt?

I samband med att utlysningarna hade stängt gjorde uppdragsgruppen en kvantitativ analys av ansökningarna och hur de sökande hade svarat på frågan om köns- och genusperspektiv i forskningen.

Ett mönster är att yngre forskare i större utsträckning än äldre (karriärålder avses), anger att köns- och genusperspektiv är tillämpliga i den planerade forskningen.

Bryter man upp undersökningen finns dock ett undantag för klinisk behandlingsforskning. Där anger äldre forskare, (8–12 år efter disputation) i större utsträckning att köns- och genusperspektiv är tillämpliga. Här är dock underlaget litet, varför försiktighet behövs i tolkningen. Det kan också noteras att det inom utbildningsvetenskap totalt sett är en större andel yngre forskare än inom de andra ämnesområdena, vilket kan ha betydelse för hur många sökande som anger perspektiven som tillämpliga.

En jämförelse visar att bland de ansökningar som inkommit inom klinisk behandlingsforskning respektive medicin och hälsa är det fler kvinnor än män som anger att köns- och genusperspektiv är relevant i forskningen, medan skillnaden mellan könen i detta avseende är mindre bland ansökningarna inom utbildningsvetenskap. Störst är skillnaden mellan könen för ansökningarna inom medicin och hälsa (mer än tio procentenheter).

Inom medicinsk forskning finns en dokumenterad koppling mellan att kvinnor ingår i forskargruppen och sannolikheten för att köns- och genusperspektiv inkluderas i forskningen.² Det kan vara en förklaring till att skillnaderna mellan könen i våra data är större inom klinisk behandlingsforskning och medicin och hälsa jämfört med utbildningsvetenskap, vad gäller huruvida de sökande anger att köns- och genusperspektiv är relevant för det föreslagna forskningsprojektet. En rekommendation är att myndigheten fortsatt följer upp hur kvinnor och män väljer att hantera köns- och genusperspektiv i forskningen.

Analys av utfallet av beviljade bidrag

Sammantaget var beviljandegraden lika hög för de sökande som angav att köns- och genusperspektiv var tillämpliga, som för de som inte angav detta.

Bryter man ned underlaget på ämnesråd- och kommitténivå, finns dock en tydlig skillnad inom utbildningsvetenskap. Där har andelen sökande som angivit att perspektiven varit tillämpliga ungefär dubbelt så hög beviljandegrad jämfört med de som angivit att perspektiven ej varit tillämpliga. Detta kan möjligen vara ett tecken på att forskningen inom det utbildningsvetenskapliga fältet har en längre och starkare tradition av att inkludera köns- och inte minst genusperspektiv jämfört med

² Nielsen, M.W., Andersen, J.P., Schiebinger, L. et al. One and a half million medical papers reveal a link between author gender and attention to gender and sex analysis. *Nat Hum Behav* 1, 791–796 (2017) doi:10.1038/s41562-017-0235-x

inom medicin och hälsa och klinisk behandlingsforskning. Givet antagandet att köns- och genusperspektiv i forskningen i många fall kan höja dess kvalitet (och omvänt; att exkludering av vissa perspektiv kan göra forskningen sämre), kan det alltså vara naturlig följd av forskningsfältets utveckling att den utbildningsvetenskapliga forskning som bedöms vara av högst kvalitet, också är den som inkluderar köns- och genusperspektiv. Det behövs dock en uppföljning över fler år och en djupare analys för att uttala sig om det rör sig om ett mönster, och vad det i så fall beror på.

Nådde vi de sökande med relevant information?

Vetenskapsrådet informerade de sökande om den partiella implementeringen via de nyhetsbrev som skickas regelbundet till prenumeranter, via Vetenskapsrådets webbplats och via utlysningstexterna för berörda bidrag, det vill säga de texter som är tänkta att fungera som instruktion och stöd för den sökande.

Vi följde upp implementeringen genom en enkät till samtliga sökande inom berörda ämnesområden. Enkätsvaren pekar mot att det finns en efterfrågan om mer information. Det önskemålet bekräftades också till viss del av de intervjuer som vi gjorde med ett urval av ordförandena för beredningsgrupperna, liksom av de synpunkter vi samlade in från beredningsgrupperna. (Beredningsgrupper, och i vissa fall paneler, är Vetenskapsrådets benämning på de grupper av sakkunniga som bedömer inkomna ansökningar.) Flera ordförande och beredningsgrupper menade att ansökningar där sökande hade angett att köns- och genusperspektiv var relevant för forskningsprojektet i en del fall var mindre välformulerade. Det antog de kunde bero på brister i informationen eller otydliga instruktioner.

Utifrån önskemålen om mer information till de sökande har uppdragsgruppen i samverkan med kommunikationsavdelningen under hösten 2019 gjort förändringar av Vetenskapsrådets webbplats för att förtydliga vilken information som finns om köns- och genusperspektiv i forskningen. Vi har inte lagt till någon ny information eftersom den som efterfrågas av sökande, ordförande och beredningsgrupper faktiskt redan fanns där. En fråga vi ställde oss var i vilken mån de sökande hittade till webbplatsen. Vi har efter mätningar av antal sidvisningar kunnat se att många de facto har besökt den (se bilaga). Via en enkät till de sökande har vi också informationen att 72 procent av de svarande tyckte att webbplatsen hjälpte dem att förstå köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll. Det betyder att 28 procent inte tyckte att de fick den information som de behövde. En förhoppning är att fler ska hitta den information som de behöver i och med förändringen vi gjort.

Det finns möjligheter att fortsätta följa upp antalet sidvisningar på webbplatsen och att där betona vikten av att den sökande läser utlysningstexten, som bland annat innehåller instruktioner till den sökande och information om hur ansökan bedöms.

I en enkät till de sökande forskarna framkom att samtidigt som dessa önskade mer information, tyckte 70 procent av de svarande att instruktionerna var tydliga, eller mycket tydliga. Detta kanske i någon mån förklarar varför det inte kom frågor om köns- och genusperspektiv från forskarna till Vetenskapsrådets supportfunktion

under utlysningstiden, annat än undantagsvis. Samma erfarenhet hade lärosätenas avdelningar för forskningsservice, att döma av den mejlenkät vi skickade till dem.

Att ha förberedande möten för ledamöter, påverkar det processen?

Uppföljningen visar att implementeringen av köns- och genusperspektiv fungerade utan större problem för två av de vetenskapliga områdena. För ett område - klinisk behandlingsforskning - fungerade det mindre väl. Det kan delvis ha berott på att detta område inte arrangerade förberedande möten och gav ledamöterna möjlighet att diskutera hur de skulle hantera implementeringen. Beredningsgrupperna för klinisk behandlingsforskning fick endast skriftlig information; dels via beredningshandboken, dels via mejl.

Beredningsgrupperna inom medicin och hälsa hade flera muntliga informationstillfällen som komplement till den skriftliga informationen i beredningshandboken. Ordförandena för beredningsgrupperna inom medicin och hälsa fick dessutom diskutera frågan med en forskare som dessförinnan hade gjort en föredragning på ämnet köns- och genusperspektiv i medicinsk forskning.

Inom utbildningsvetenskap fick ledamöterna i beredningsgrupperna både skriftlig och muntlig information och erbjöds även en workshop där de kunde diskutera hur de skulle hantera implementeringen.

En rekommendation inför kommande utlysningar är att informera och föra dialog med ledamöterna i beredningsgrupperna om implementeringen av köns- och genusperspektiv i forskningen genom att om möjligt arrangera förberedande möten. Virtuella möten kan vara en möjlighet för de områden som har många internationella granskare. Ett annat alternativ är att informera ledamöterna via korta filmer. För områdena medicin och hälsa respektive klinisk behandlingsforskning kan vi rekommendera en (fyra minuter lång) film, producerad av det kanadensiska forskningsrådet Canadian Institutes of Health Research:
<https://www.youtube.com/watch?v=Hlceez1Dx5E&feature=youtu.be>.

Rekommendationer

- Fortsätt att utbilda Vetenskapsrådets personal om den nya instruktionen om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll.
- Myndighetens huvudsekreterare, ämnesråd och kommittéer bör även fortsättningsvis informera och föra dialog med ledamöterna i beredningsgrupperna om implementeringen av köns- och genusperspektiv i forskningen genom att till exempel arrangera förberedande möten med inbjudna forskare som har erfarenhet av köns- och genusperspektiv inom det aktuella ämnesområdet. Virtuella möten kompletterade med korta filmer kan vara en möjlighet för områden som saknar möjlighet att arrangera

förberedande möten, till exempel när gruppen består av många internationella granskare.

- Överväg att införa förberedande möten inför varje beredningsgruppsmöte där beredningspersonal, ordförande, vice ordförande och eventuell observatör får tillfälle att diskutera hur köns- och genusperspektiv i forskningen ska hanteras i bedömningen av ansökningar.
- Utveckla kontinuerligt informationen till de sökande på webbsidan. Betona också vikten av att den sökande läser utlysningstexten.
- Överväg att på regelbunden basis följa upp utfallet av den nya instruktionen om köns- och genusperspektiv i forskningen, både kvantitativt och kvalitativt. Det är viktigt att uppföljningarna är jämförbara över tid för att kunna identifiera genomgående trender eller variation över tid. En intressant fråga att följa upp är kvinnors och mäns val vad gäller köns- och genusperspektiv i forskningen givet att vi i den partiella implementeringen har kunnat se att fler kvinnor än män anser att köns- och genusperspektiv är relevant för det föreslagna forskningsprojektet inom klinisk behandling/forskning respektive medicin och hälsa. Myndigheten kan överväga att även göra regelbundna kvalitativa analyser av hur de sökande skriver fram köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll.

1. Inledning

Vetenskapsrådet fick en ny formulering i sin instruktion från och med 27 februari 2018. Den nya paragrafen, 2§ 13, föreskriver att myndigheten ska ”verka för att ett köns- och genusperspektiv inkluderas i den forskning som myndigheten finansierar, när det är tillämpligt”.

Vetenskapsrådet beslöt därför att under 2019 års utlysning uppmana de sökande forskarna inom tre vetenskapliga ämnesområden att inkludera köns- och genusperspektiv i sin forskning, när så var tillämpligt.

Att inkludera köns- och genusperspektiv i forskningen kan handla om allt ifrån att inkludera och analysera skillnader mellan kvinnor och män i studiematerialet (könsperspektiv) till att anlägga ett problematiserande och reflekterande förhållningssätt till hur könstillhörigheter skapas och förstås (genusperspektiv).

Denna partiella implementering innefattade:

- Klinisk behandlingsforskning (bidrag till forskningsmiljö)
- Medicin och hälsa (fria projektbidrag, projektbidrag med inriktning 3R, etableringsbidrag, samt bidrag till anställning som forskare på halvtid i klinisk miljö)
- Utbildningsvetenskap (fria projektbidrag)

En uppdragsgrupp tillsattes för att genomföra nödvändiga förändringar i samverkan med berörda avdelningar och Vetenskapsrådets ämnesråd och kommittéer. Denna rapport redovisar hur implementeringen genomfördes och hur uppdragsgruppen följde upp den.

2. Omvärldsanalys

Syfte

Inledningsvis genomförde uppdragsgruppen en omvärldsanalys. Avsikten var att ta reda på i vilken utsträckning finansierare i och utanför Sverige ställer krav eller önskemål om att de sökande skulle integrera köns- och genusperspektiv i den forskning de sökte finansiering för. Detta för att få en överblick över det aktuella fältet. Uppdragsgruppen valde att fokusera insatserna på forskningsfinansierare i USA, Kanada och Europa, inklusive EU.

Internationellt

Den partiella implementeringen berörde bland annat det medicinska forskningsfältet. Uppdragsgruppen valde därför att delvis se närmare på hur forskningsfinansierare i Kanada (Canadian Institutes of Health Research) och USA (National Institutes of Health) arbetade med frågan. För att bredda förståelsen undersökte vi även ett urval av forskningsfinansierare inom Europa (Irland och Norge). Vidare tittade vi på hur EU arbetar med frågan i en del av sina satsningar (Gender Net).³ Även ”Gendered innovations” undersöktes. Detta projekt initierades vid Stanford University 2009 och har stöd från bland annat National Science Foundation (USA) och EU. ”Gendered Innovations” beskriver praktiska metoder för köns- och genusanalys.⁴

När det gällde de internationella aktörerna använde vi den information som fanns om köns- och genusperspektiv på deras respektive webbplatser. Vi undersökte också vilket förhållningssätt några internationella tidskrifter hade till köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll.

Omvärldsanalysen visade att flera finansierare framhåller att sökande bör eller ska reflektera över köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll och att köns- och genusperspektiv ofta är integrerat i granskningen av forskningsansökningar. Perspektivet anses bidra till att stärka forskningens kvalitet. Även vetenskapliga tidskrifter, särskilt inom medicin, har uppmärksammat denna aspekt och arbetar med att införa praxis och regler för att hantera frågan.⁵

Nationellt

Uppdragsgruppen valde att närma sig de svenska forskningsfinansierarna på andra sätt än via organisationernas webbplatser, vilket var den huvudsakliga metoden för

³ Se vidare på exempelvis följande webbplatser: <https://www.cihr-irsc-igh-isfh.ca/>; <https://orwh.od.nih.gov/>; <http://igar-tool.gender-net.eu/en/>; <https://www.forskningsradet.no/en/>; <http://research.ie/> hämtade 2019-12-06

⁴ genderinnovations.stanford.edu hämtad 2019-12-06

⁵ <https://genderinnovations.stanford.edu/sex-and-gender-analysis-policies-peer-reviewed-journals.html> hämtad 2019-11-13

den internationella översikten. Uppdragsgruppen hade kännedom om flera initiativ som var av intresse och vi trodde oss kunna hämta erfarenheter från dessa.

Forte införde i ansökansformulären 2016 en ruta där de sökande uppmanades att beskriva om och i så fall hur genus- och mångfaldsperspektiv var relevant för det aktuella forskningsprojektet. En analys genomfördes sedan av utfallet för att få ett underlag för att vidareutveckla instruktioner om köns- och genusperspektiv till både sökande och granskare.⁶ Slutsatser som vi tog till oss från Fortes utvärdering var vikten av att lämna tydlig information både till de sökande och till de som ska granska ansökningarna, liksom att det är viktigt att klargöra de centrala begreppen.

Formas har haft en pilotutlysning med syftet att undersöka hur den nya instruktionen (samma instruktionsändring som den Vetenskapsrådet har fått) kunde implementeras. Det finns ingen publicerad utvärdering men vid sidan av den muntliga information som lämnades av personalen som ansvarade för pilotutlysningen kunde vi ta del av de instruktioner som sökande respektive granskare av ansökningar fick.

Inom ALF-medicin har det funnits bestämmelser om genusperspektiv i utlysningarna under en rad år.⁷ Vi fick ta del av den information som ALF-kansliet ger till de sökande, inklusive 2019 års utlysningstext om ALF-medel. Vi hade också ett möte med kanslipersonalen. Kanslipersonalen menade att det har blivit en självklarhet att köns- och genusperspektiv ingår i ansökan och i bedömningen, men att det hade tagit några år innan den uppfattningen hade etablerats och blivit väl integrerad. I enlighet med erfarenheterna på ALF-kansliet ska Vetenskapsrådet kanske inte ha förväntningar om att implementeringen av köns- och genusperspektiv ska fungera helt utan anmärkning de första åren.

⁶ Forte dnr 2018-01248 Genus- och mångfaldsperspektiv i ansökningar och yttranden. En kartläggning av 2016 års ansökningsomgång. Forte har fått samma instruktionsändring som Vetenskapsrådet.

⁷ ALF är förkortningen av ett avtal mellan staten och sju regioner. Avtalet reglerar bland annat hur mycket statliga medel regionerna ska få för att medverka i utbildningen av läkare, bedriva klinisk forskning och utveckla hälso- och sjukvården. Det är Utbildningsdepartementet som betalar ut medlen.

3. Information och utbildning

Information till de sökande

Nyhetsbrev

Vetenskapsrådet sprider information via digitala nyhetsbrev som bland annat berättar om nyheter kring våra utlysningar, bidragsbeslut, forskning vi stödjer och rapporter. Vi använde denna kanal för att sprida informationen om den partiella implementeringen av köns- och genusperspektiv för att skapa beredskap hos forskarna. Nyhetsbrevet gick ut i mitten av december 2018.

Utlysningstexter

Utlysningstexter är en viktig informationskanal för forskarna. De innehåller viktig information, till exempel om de villkor Vetenskapsrådet ställer på ansökan. Vi behövde komplettera de befintliga utlysningstexterna med information till de sökande om den partiella implementeringen.

Nyttillskott i utlysningstexten formulerades i nära samarbete med enheten för utlysningar, huvudsekreterare, koordinators och beredningssamordnare.

Alla utlysningstexter fick tillägg som rörde inkluderingen av köns- och genusperspektiv på tre ställen (se bilaga):

- i inledningen
- i anvisningarna om forskningsplanens innehåll
- i informationen om bedömningskriterier

Vetenskapsrådets webbplats

På Vetenskapsrådets webbplats kunde sökande hitta information om den partiella implementeringen. Här presenterade vi en kort förklaring av vad Vetenskapsrådet avser med köns- och genusperspektiv, samt länkade till webbplatser där köns- och genusperspektiv i forskningen förklarades och diskuterades, exempel från andra länders finansierare samt till regeringens proposition. När vi följde upp antalet sidvisningar på webbplatsen kunde vi se att många hade besökt denna sida.

Förklaring av begreppen kön och genus på Vetenskapsrådets webbplats ⁸

Vad är köns- och genusperspektiv?

Kön beskriver uppdelningen av kategorier baserat på biologiska egenskaper, vanligtvis kvinnor och män, flickor och pojkar, han- och hondjur.

Genus beskriver, enkelt uttryckt, de sociala och kulturella processer som konstruerar föreställningar om kön och som har betydelse både för samhällsstrukturer och för individers könsidentitet.

Att inkludera köns- och genusperspektiv i forskningen kan handla om allt ifrån att inkludera och analysera skillnader mellan kvinnor och män i studiematerialet (könsperspektiv) till att anlägga ett problematiserande och reflekterande förhållningssätt till hur könstillhörigheter skapas och förstås (genusperspektiv).

Obs! Köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll ska inte förväxlas med jämn könsfördelning i forskargruppens sammansättning eller jämställd bedömning av forskningsansökningar.

Information till Vetenskapsrådets personal

Föreläsning med inbjuden forskare för all personal

Uppdragsgruppen bjöd in all beredningspersonal, även de som inte berördes av den partiella implementeringen, till en föreläsning med en forskare från Nationella sekretariatet för genusforskning. Avsikten var framför allt att öka förståelsen för begreppen ”kön” respektive ”genus”. Föreläsningen filmades och gjordes tillgänglig på Vetenskapsrådets intranät.

Intern utbildning för personal som deltar i beredningen av ansökningar

Avdelningen för forskningsfinansiering genomför varje år en intern utbildning för personal som deltar i beredningen av ansökningar. Utbildningen är upplagd som en rad grupparbeten där personalen får möjlighet att förbereda sig för olika typer av frågor och händelser som kan uppstå i en beredningsgrupp. Uppdragsgruppen bistod med material om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll till utbildningsdagen.

I organisationen finns så kallade nätverk för den personal som arbetar med ett specifikt vetenskapsområde under beredningen av ansökningar. Ett av dessa nätverk (medicin och hälsa) bjöd in en forskare som tidigare hade föreläst för ordförandegruppen inom medicin och hälsa (se nedan).

”Frågor och svar”

Inför berörda utlysningar tog uppdragsgruppen fram ett internt underlag med ”frågor och svar” som skulle kunna fungera som ett stöd för de tjänstemän vid

⁸ Förklaringen av begreppen hämtades inledningsvis i en omvärldsanalys och utvecklades i dialog med Vetenskapsrådets ledning, andra forskningsfinansiärer (via en sedan tidigare etablerad samverkansgrupp) och genusforskare.

Vetenskapsrådet som svarar på frågor från sökande via mejl och telefon. Personalen uppmanades dock att vidarebefordra alla mejl och telefonsamtal till uppdragsgruppen för att denna skulle få en samlad bild av vilka frågor som ställdes.

Information till ledamöter i beredningsgrupper

Skriftliga instruktioner till ledamöter

I beredningshandböcker samlar Vetenskapsrådet instruktioner till ledamöter i Vetenskapsrådets beredningsgrupper, en beredningshandbok för varje ämnesområde och i vissa fall bidragsform. I beredningshandboken finns bland annat vägledande frågor som ledamöterna ska använda när de bedömer inkomna ansökningar om forskningsbidrag.

Nya vägledande frågor om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll lades till. Dessa skiljde sig mellan ämnesområdena; ett ämnesområde hade en enda vägledande fråga, de andra två hade flera. Antalet frågor och utformningen av dessa diskuterades med uppdragsgruppen och avgjordes av respektive huvudsekreterare i samverkan med ämnesråd/kommitté för ämnesområdet ifråga. De sökande kunde ta del av de vägledande frågorna via utlysningstexten.

Föreläsning med extern forskare

Ett av ämnesområdena – medicin och hälsa – bjöd in en forskare med kompetens inom forskning med köns- och genusperspektiv inom fältet till ett möte med ordförandena för beredningsgrupperna. Forskaren höll en föreläsning om köns- och genusperspektiv på forskning inom medicin och hälsa. Efteråt följde en utförlig diskussion. Vid mötet deltog även delar av uppdragsgruppen för att presentera den partiella implementeringen.

Workshop för ledamöter i beredningsgrupperna

Huvudsekreteraren för utbildningsvetenskap tog upp frågan om hur den partiella implementeringen skulle tolkas och hanteras under ett ordinarie möte med ledamöterna i beredningsgrupperna. Vid mötet deltog även delar av uppdragsgruppen för att presentera den partiella implementeringen.

Muntliga presentationer inför beredningsmöten

Vid Vetenskapsrådets beredningsgruppsmöten gör en forskningssekreterare alltid en inledande presentation av myndighetens regelverk och arbetsprocesser. I vissa fall har huvudsekreteraren dessförinnan gjort en övergripande presentation av Vetenskapsrådets processer. Uppdragsgruppen bidrog med powerpointbilder om köns- och genusperspektiv i forskningen som kunde adderas till presentationerna, olika för varje ämnesområde.

4. Förändringar av Vetenskapsrådets ansökningsformulär och omdömesformulär

Ansökningsformulär

Vetenskapsrådets ansökningsformulär kompletterades med en lista där sökande skulle svara ja eller nej om huruvida köns- och genusperspektiv var tillämpligt att inkludera i forskningsprojektet, vilket också skulle motiveras. Genom att addera detta möjliggör vi för systematiska uppföljningar av den partiella implementeringen via vårt ansökningssystem.

I ett tillhörande textfält fanns plats för sökande att motivera sitt svar. Uppföljningar av andra forskningsfinansiärs arbete med att efterfråga köns- och genusperspektiv tyder på att detta är en framgångsfaktor när det gäller att verka för att dessa aspekter uppmärksammas.⁹ När exempelvis Canadian Institutes of Health Research införde krav på att även de som svarat nej på frågan om köns- och genusperspektiv var relevant, måste motivera varför, valde många fler att tillämpa köns- och genusperspektiv i sin forskning. Andelen steg från 26 procent (2010) till 48 procent (2011).¹⁰ Att forskarna behöver motivera sitt svar är i enlighet med Vetenskapsrådets instruktionsändring ”verka för att ett köns- och genusperspektiv inkluderas i den forskning som myndigheten finansierar, när det är tillämpligt”. Via textfältet kan myndigheten också analysera de sökandes motiv och perspektiv.¹¹

Omdömesformulär

I omdömesformulären (där granskarna lägger in sina bedömningar) lades nya vägledande frågor till som avser köns- och genusperspektiv.

⁹ Gender-Net:

¹⁰ J. Johnson et al (2014) Does a Change in Health Research Funding Policy Related to the Integration of Sex and Gender Have an Impact?; hämtad 2019-12-10

¹¹ En sådan analys sköts fram till ett annat år efter ett beslut av ombuden för uppdragets beställare.

5. Uppföljning av den partiella implementeringen

Följande insatser genomfördes för att följa upp hur den partiella implementeringen fungerat:

- Analys av ansökningsdata i Prisma
- Enkätundersökning till de sökande
- Frågor till lärosätenas forskningsserviceavdelningar
- Frågor till beredningsgruppernas ledamöter
- Frågor till Vetenskapsrådets personal
- Intervjuer med några av beredningsgruppernas ordförande

Analys av ansökningsdata i Prisma

Data från alla inkomna ansökningar inom den partiella implementeringen analyserades vid två tillfällen; i juni, strax efter ansökningarna inkommit, och i november, när alla bidragsbeslut fattats.

Följande data ingick i analysen:

- Sökandes kön
- Sökandes karriärålder
- Ämnesråd, råd och kommitté (ÄRK)
- SCB-forskningsämnen på 3- samt 5-siffernivå

Se bilaga för mer utförlig presentation av datasammanställningen.

Kön och karriärålder

En majoritet av alla sökande angav att köns- och genusperspektiv var tillämpligt i den planerade forskningen. Dock var det fler kvinnor än män inom alla ämnesområden som angav detta. Skillnaden var minst inom utbildningsvetenskap (endast 2 procentenheter), och störst inom medicin och hälsa (mer än tio procentenheter).

Tabell 1. Andel kvinnor och män per ämnesråd/kommitté som angivit köns och genusperspektiv som tillämpligt

Ämnesråd och kommittéer	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
Klinisk behandlingsforskning	57	23	80	71 %
Kvinna	27	9	36	75 %
Man	30	14	44	68 %

Utbildningsvetenskap	152	71	223	68 %
Kvinna	85	38	123	69 %
Man	67	33	100	67 %
Medicin och hälsa	742	378	1 120	66 %
Kvinna	369	143	512	72 %
Man	373	235	608	61 %
Totalsumma	951	472	1 423	67 %

När det gäller karriärålder (antal år från doktorsexamen) syntes en tydlig tendens att yngre forskare i större utsträckning angav att köns- och genusperspektiv var tillämpliga i den planerade forskningen.

Tabell 2. Andel inom respektive karriärålder som angivit köns och genusperspektiv som tillämpligt

Karriärålder	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
0-2	33	8	41	80 %
3-7	234	104	338	69 %
8-12	225	114	339	66 %
<12	459	246	705	65 %
Totalsumma	951	472	1 423	67 %

Ämnes- och forskningsområde

En majoritet av de sökande inom alla ämnesområden angav att köns- och genusperspektiv var tillämpligt i deras planerade forskning (se tabell 1). Vi jämförde ansökningarna inom respektive ämnesområde utifrån de av SCB fördefinierade forskningsämnen som de sökande angett att deras forskning tillhör.

Bland de forskningsämnen på SCB:s 3-siffernivå som hade fler än 15 ansökningar (av storleksskäl inkluderas därför inte utbildningsvetenskaps ansökningar i detta urval) hade hälsovetenskap i särklass störst andel ansökningar där köns- och genusperspektiv angavs som tillämpligt (90 procent).

På en mer detaljerad nivå (SCB:s 5-siffernivå) var det störst andel (cirka 90–96 procent) som angav att köns- och genusperspektiv var tillämpligt inom dessa forskningsämnen: reumatologi och inflammation, pediatrik, folkhälsovetenskap, global hälsa, socialmedicin och epidemiologi samt endokrinologi och diabetes.

Lägst andel (drygt 40 procent) som angivit köns och genusperspektiv som tillämpligt fanns inom biologi och medicinsk bioteknologi samt cell- och molekylärbiologi och andra medicinska och farmaceutiska grundvetenskaper.

Bland de utbildningsvetenskapliga ansökningarna framträdde en skillnad mellan pedagogiskt arbete och didaktik och lärande. 80 procent av ansökningarna inom pedagogiskt arbete hade angivit att köns- och genusperspektiv var tillämpligt. Motsvarande siffra för didaktik och lärande var cirka 60 procent.

Köns- och genusperspektiv bland beviljade bidrag

Beviljandegraden för de utlysningar som ingick i den partiella implementeringen var sammantaget lika hög för dem som angav att köns- och genusperspektiv var tillämpliga, som för dem som inte angivit detta.

Tabell 3. Köns- och genusperspektiv och beviljandegrader totalt

Köns- och genusperspektiv	Avslag	Beviljad	Totalsumma	Beviljandegrad
Ja	754	197	951	21 %
Nej	374	98	472	21 %
Totalsumma	1 128	295	1 423	21 %

Bryter man ned underlaget på ämnesråd- och kommitténivå, finns dock en tydlig skillnad inom utbildningsvetenskap. Andelen sökande som angivit att perspektiven varit tillämpliga har ungefär dubbelt så hög beviljandegrad jämfört med de som angivit att perspektiven ej varit tillämpliga. Detta kan möjligen vara ett tecken på att forskningen inom det utbildningsvetenskapliga fältet har en längre och starkare tradition av att inkludera köns- och inte minst genusperspektiv jämfört med inom medicin och hälsa och klinisk behandlingsforskning. Givet antagandet att köns- och genusperspektiv i forskningen i många fall kan höja dess kvalitet (och omvänt; att exkludering av vissa perspektiv kan göra forskningen sämre), kan det alltså vara en naturlig följd av forskningsfältets utveckling att den utbildningsvetenskapliga forskning som bedöms vara av högst kvalitet, också är den som inkluderar köns- och genusperspektiv. Det behövs dock en uppföljning över fler år och en djupare analys för att uttala sig om det rör sig om ett mönster, och vad det i sådana fall beror på.

Tabell 4. Beviljandegrader för de olika områdena när det gäller köns- och genusperspektiv

ÄRK	Avslag	Beviljade	Totalsumma	Beviljandegrad
KKBF	67	13	80	16 %
Ja	47	10	57	18 %
Nej	20	3	23	13 %
UVK	193	30	223	13 %
Ja	127	25	152	16 %
Nej	66	5	71	7 %
ÄR-MH	868	252	1120	23 %
Ja	580	162	742	22 %
Nej	288	90	378	24 %
Totalsumma	1 128	295	1 423	21 %

Vad gäller kön och karriärålder syns inga markanta skillnader i beviljandegrad mellan de som angivit eller inte angivit att köns- och genusperspektiv är tillämpliga.

Enkätundersökning till de sökande

I arbetet med att förbättra informationen till de sökande skickade uppdragsgruppen under våren 2019 ut en kort enkät till alla som sökt bidrag inom de utlysningar som berördes av den partiella implementeringen. Enkäten var uppbyggd av filtreringsfrågor och kunde därför variera mellan nio och elva frågor beroende på hur respondenten besvarade frågorna. Frågorna berörde huvudsakligen hur de sökande hade upplevt instruktionerna och informationen som Vetenskapsrådet tillhandahöll. Respondenterna fick även möjlighet att ge förslag på förbättringar. Bland fritextsvaren finns en hel del sådana förslag, men även en del kritik till införandet i sin helhet.

Totalt skickades enkäten ut till 1 371 respondenter varav 779 besvarade den, vilket ger en svarsfrekvens på 57 procent. Antalet svarande respondenter skiljer sig åt mellan frågorna. En del respondenter har valt att inte till fullo medverka i enkäten och filtreringsfrågorna gjorde att respondenterna inte alltid behövde besvara följdfrågor.

För att få möjlighet att kategorisera svaren från respondenterna inleddes enkäten med en del bakgrundsfrågor om exempelvis kön, utlysning och år för doktorsexamen. Av de som besvarade enkäten var 52 procent kvinnor, 46 procent män och 2 procent uppgav inte kön.

En del av enkätens syfte var att undersöka hur vi nådde fram med informationen om att köns- och genusperspektiv skulle inkluderas i ansökningarna när det var tillämpligt. Vi kan se att nästan hälften av de sökande nåddes av informationen först vid ansökningstillfället när de gick igenom utlysningstexten. Ytterligare en fjärdedel upptäckte den först i ansökningsformuläret. Nästan 75 procent av de sökande hade alltså inte nåtts av informationen innan ansökningstillfället.

Tabell 5. Information till sökande

Hur fick du kännedom om att Vetenskapsrådet i årets utlysning skulle införa en fråga om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll?	Andel
Utlysningstexten vid ansökningstillfället	49 %
Ansökningsformuläret	25 %
Vetenskapsrådets webbplats	9 %
Genom Vetenskapsrådets nyhetsbrev	6 %
Om annat sätt, ange gärna (max 100 tecken)	4 %
Lärosätets forskarservice/forskningsstöd	3 %
Vet inte	2 %
Totalsumma	100 %

n: 763

Frågan om instruktionerna var tydliga eller inte besvarades av samtliga respondenter. Cirka 70 procent uppfattade instruktionerna som tydliga eller mycket tydliga och cirka en tredjedel tyckte de var otydliga eller mycket otydliga.

Tabell 6. Tydlighet i informationen

Var instruktionerna i utlysningstexten kring köns- och genusperspektiv tydliga?	Andel
Mycket tydliga	12 %
Tydliga	57 %
Otydliga	25 %
Mycket otydliga	6 %
Totalsumma	100 %

n: 764

310 respondenter (av totalt 779) har fyllt i ett fritextsvar på frågan ”Hur kan avsnittet i utlysningstexten kring köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll förbättras? (max 500 tecken)?”. Dessutom har lite över 200 respondenter fyllt i en kommentar till den andra fritextfrågan ”Hur kan Vetenskapsrådet på sin hemsida förbättra informationen om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll? (max 500 tecken)?”.

Den första frågan handlar alltså om förbättringar som gäller aktuella perspektiv i utlysningstexten och den andra om förbättringar på Vetenskapsrådets webbplats. Tyvärr är det en skillnad som verkar ha gått många av de svarande förbi. De har därför återanvänt svaret på första frågan även på den andra, eller skrivit en variant av samma svar. Alternativt har de helt enkelt kompletterat sitt första svar med mer som de vill ha sagt om utlysningen och ansökan. Därför gör vi här ingen separat redovisning av svaren på den andra frågan. Istället redovisas svaren tillsammans.

Viktigt att konstatera är att sammanställningar över fritextsvar medför en risk att ta bort nyanser genom att föra samman svar med olika betoning. Det gäller i hög grad här; kommentarerna varierar i längd och detaljeringsgrad och kan därför inte enkelt härledas till ett begränsat antal kategorier. Vissa mönster går emellertid att uttyda.

De vanligaste kommentarerna kan kopplas till önskemål om förtydliganden.

Respondenterna vill veta exakt vad som avses och varför, och när detta är relevant.

Upp emot 80 av fritextsvaren önskar någon typ av förtydligande. Många anger att de inte förstår exakt vad som efterfrågas:¹²

- ”Det är diffust och svårt att förstå vad som efterfrågas”
- ”Förklara bättre vad ni efterfrågar”
- ”Svårt att greppa, t ex handlar det om det biologiska könets effekt på biologiska processer eller tvärtom?”

¹² Citaten i texten om enkäten är översatta från engelska, som är det språk som huvuddelen av respondenterna använt i fritextsvaren.

- ”Vad menas med att inkludera perspektiven i forskningen, gäller det hur forskningsfrågan är formulerad eller angreppssätt och metod, eller gäller det allt?”
- ”Vad menas med att ett perspektiv är tillämpligt, kräver det att det används genomgående eller är det tillräckligt att det beaktas?”

En del uttrycker osäkerhet om varför kön och genus lyfts fram tillsammans. Kön uppfattas som relativt okomplicerat av dem som formulerat sig kring detta, medan genus anses vara mer komplext.

Många av de som efterfrågar förtydliganden svarar samtidigt att de har uppfattat instruktionerna som tydliga. Trots det har de sedan i sina kommentarer poängterat behovet av tydligare förklaringar. Ett vanligt önskemål inom den här gruppen är att efterfråga någon form av vägledande frågor som kan hjälpa dem förstå exakt vad det handlar om, och vad det konkret betyder i relation till deras forskning.

Ett besläktat önskemål i över 50 av fritextsvaren rör behovet av exempel:

- ”Kanske ge några konkreta exempel för båda alternativen?”
- ”Skulle uppskatta exempel på såväl bra som dåliga analyser”
- ”Ge exempel på forskningsfrågor där genusfrågor är relevant och frågor där de inte är det”

En annan kommentar som förekommer i olika varianter handlar om att de svarande vill veta om tillämpningen är ett kriterium för ansökan och i så fall hur granskarna kommer att bedöma den.

Många uppfattar ansökningsprocessen som komplicerad och omständlig. De uttrycker invändningar mot att frågan om perspektiven betonas som en separat aspekt samtidigt som de uppfattar att de förväntas infoga den i flera delar av ansökan. Önskemål om förenklingar framförs.

Till sist finns det en grupp mer öppet kritiska kommentarer, en del av den gruppen ifrågasätter varför de aktuella perspektiven är mer angelägna än andra som de menar kan uppfattas som lika viktiga. En annan del av den kritiska gruppen anser att frågeställningen handlar om politik och inte forskning och därför borde tas bort. Den senare gruppen är emellertid liten. Den grupp som uttrycker sig positivt över såväl initiativet som instruktionen är betydligt större.

På frågan om informationssidan på vr.se var till hjälp svarade cirka en tredjedel att de inte besökt sidan. Om vi tar bort dem som svarat att de inte besökt webbplatsen så upplevde 72 procent av respondenterna att informationen där hjälpte dem att förstå vad köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll innebär.

Tabell 7. Informationen på vr.se

Blev du hjälpt av informationssidan kring köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll på vr.se? (länk till sidan)	
Ja	72 %
Nej	28 %
Totalsumma	100 %

n: 755

Sammantaget kan vi se att informationen och instruktionerna kring införandet av köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll kan utvecklas.

Informationsspridningen till potentiella sökande kan förbättras så att de som ska söka vet om det i god tid innan det är dags att fylla i ansökan i Prisma. Nästan 75 procent uppgav nämligen att de inte hade nåtts av informationen om den partiella implementeringen förrän vid ansökningstillfället. Trots detta gjorde 43 procent av de sökande förändringar i sin ansökan med anledning av den nya informationen. I nio av dessa fall uppger de sökande att de har ändrat sin forskningsplan väsentligt. Det motsvarar cirka 2 procent av de som har svarat på enkäten.

Frågor till lärosätenas forskningsserviceavdelningar

Representanter för uppdragsgruppen deltog i det informationsmöte för lärosätenas avdelningar för forskningsservice som Vetenskapsrådets avdelning för forskningsfinansiering arrangerar varje år. Vid mötet informerade vi om den nya instruktionen och dess tillämpning 2019.

Forskningsservice vid lärosätena har som uppdrag att stödja forskare när dessa formulerar ansökningar om bidrag till forskning. Vid informationsmötet bad vi om att få återkomma till forskningsserviceavdelningarna via mejl efter att ansökningstiden gått ut. Detta för att få veta om forskarna hade haft frågor till forskningsservice med anledning av Vetenskapsrådets partiella implementering av köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll.

Frågor till lärosätenas forskningsservice via mejl:

- Har det inkommit frågor och i så fall, vilken typ av frågor?
- Har det uttryckts reaktioner och i så fall, vilken typ av reaktioner?
- Har du haft tillgång till något material som stöd för dina eventuella svar?

Vi skickade ut en förfrågan och en påminnelse till representanter för lärosätenas forskningsserviceavdelningar. Totalt inkom sex svar.

Underlaget är för litet för att kunna dra några bestämda slutsatser, men de svar vi fått pekar mot att det inte har uppkommit många frågor eller reaktioner på den partiella implementeringen. Enligt de sex svarande var det få forskare som i sina kontakter med forskningsservice tog upp detta inslag i ansökan. Tre forskningsrådgivare framhåller att det kan bero på att forskarna är vana vid att forskningsfinansiärer kräver att genusperspektiv ska belysas i ansökan. Någon menar att det fanns en skillnad mellan forskare inom utbildningsvetenskap och forskare inom medicin och

hälsa, där den förra gruppen har större vana vid att anlägga köns- och genusperspektiv på sin forskning.

Frågor till beredningsgruppernas ledamöter

Det som redovisas under denna rubrik grundar sig på uppgifter lämnade av personal från Vetenskapsrådet som deltagit vid beredningsgruppsmötena inom de ämnesområden som ingick i den partiella implementeringen. Beredningsgruppernas synpunkter har sammanställts och kommunicerats skriftligt till uppdragsgruppen.

Frågor som ställdes till ledamöterna i berörda beredningsgrupper:

- Hur var kvaliteten på forskarnas motiveringar avseende köns- och genusperspektiv?
- Var de vägledande frågorna till stöd i bedömningen av köns- och genusperspektiv och hade ni tillräckligt med information om hur det skulle vägas in?

Klinisk behandlingsforskning

Det hölls fyra beredningsgruppsmöten för bedömning av ansökningar om bidrag till forskningsmiljö inom klinisk behandlingsforskning. Tre grupper bedömde skissansökningar under våren. Under hösten bedömdes de fullständiga ansökningarna vid ett gemensamt möte med ledamöterna från alla tre grupperna. Under vårens möten var det främst Vetenskapsrådets personal som noterade hur köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll hanterades i grupperna men vi har även intervjuat samtliga ordförande (se nedan).

Ledamöterna som deltog i höstens stora beredningsgruppsmöte uppfattade det som att de sökande har börjat tänka mer på genus, vilket de tyckte var positivt. De vägledande frågorna fungerade bra enligt beredningsgruppen, men ledamöterna kommenterade inte huruvida de tyckte det fanns tillräckligt med information om hur de skulle väga in köns- och genusperspektiv i bedömningen.

Medicin och hälsa

Medicin och hälsa hade 19 beredningsgrupper som omfattades av den partiella implementeringen.

Ett flertal av beredningsgrupperna menade att kvaliteten på de sökandes motiveringar avseende köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll var mycket varierande. En del grupper framförde också att själva motiveringarna i sig kunde vara bra, samtidigt som skrivningar om köns- och genusperspektiv saknades i ansökans forskningsplan. En del sökande blandade ihop begreppen kön och genus samt hur de skiljer sig från jämställdhet mellan könen (då de sökande beskriver forskargruppens sammansättning). Inom medicin och hälsa har könsperspektivet en stark relevans vilket bör inkluderas i ansökan, anser beredningsgrupperna. Genusperspektiv förekommer dock inte lika ofta.

Några beredningsgrupper antog att bristerna i ansökan berodde på brister i informationen till de sökande. Ett förslag var att Vetenskapsrådet skulle ha ett symposium kring detta och kanske ta fram en kort informationsfilm för de sökande.

Flera beredningsgrupper ansåg att instruktionerna till både sökande och granskare var tydliga och att de vägledande frågorna var bra och till hjälp vid bedömningen. Många tyckte dock att de vägledande frågorna inte räckte till och att ytterligare instruktioner behövdes. En annan grupp menade att de vägledande frågorna var svåra att tillämpa eftersom få sökande hade motiverat inkluderingen av köns- och genusperspektiv på ett tillräckligt bra sätt.

Utbildningsvetenskap

Utbildningsvetenskap har fyra beredningsgrupper. Enligt det insamlade materialet har grupperna inom utbildningsvetenskap i mer allmänna termer lämnat synpunkter på bedömningen av köns- och genusperspektiv och inte genomgående besvarat de frågor som redovisats ovan.

Beredningsgrupperna såg en tendens att sökande angav att köns- och genusperspektiv var relevanta i forskningen, men att detta ibland var svagt beskrivet i forskningsplanen. Vidare menade beredningsgrupperna att köns- och genusperspektiv inte är relevant i alla ansökningar men att det är viktigt att sökande reflekterar över frågan. ”Det är nytt, och alla kryssar nog i för att gardera sig” trodde en beredningsgrupp och menade att instruktionerna nog behövde förtydligas.

Beredningsgrupperna menade att det är lite svårt att veta hur tungt köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll ska väga i bedömningen. Deras budskap är att Vetenskapsrådet måste förklara syftet och specificera tydligare vad köns- och genusperspektiv är.

Någon tyckte att genusperspektiv är viktigt, men var tveksam till att det ska vägas in i kriteriet vetenskaplig kvalitet, eller att det ska styra ledamöterna i bedömningar om vad vetenskaplig kvalitet är. En annan ledamot menade att för att påverka diskussionen mer hade det kanske krävts att köns- och genusperspektiv var ett eget betygskriterium.

Några hade uppfattat instruktionen om köns och genusperspektiv som ett krav, medan en ledamot som forskar om bland annat kön och genus menade att informationen som Vetenskapsrådet publicerar på sin webbplats om kön och genus var bra. Den senare påpekade att anvisningarna inte tvingar de sökande att inkludera köns- och genusperspektiv, men kräver att de sätter sig in i frågan.

Frågor till Vetenskapsrådets personal

Det som redovisas under denna rubrik grundar sig på uppgifter från Vetenskapsrådets personal som deltagit vid de olika beredningsgruppernas möten

inom de ämnesområden som ingått i den partiella implementeringen. Personalens synpunkter har sammanställts och kommunicerats skriftligt till uppdragsgruppen.

Frågorna vi ställde till Vetenskapsrådets personal:

- Kom frågan om köns- och genusperspektiv upp i diskussionen om ansökningarnas vetenskapliga kvalitet?
- Visste granskarna hur de skulle hantera köns- och genusperspektiv i bedömningen?

Klinisk behandlingsforskning

Klinisk behandlingsforskning hade fyra beredningsgruppsmöten. Vetenskapsrådets personal noterade under beredningsgruppernas möten hur köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll hanterades. Detta gjordes dels under våren då skissansökningar skulle bedömas i tre grupper, dels under hösten i den fjärde gruppen då fullständiga ansökningar om klinisk behandlingsforsknings bidrag till forskningsmiljö skulle bedömas.

Vid de flesta mötena diskuterades köns- och genusperspektiv endast för ett fåtal av ansökningarna. Intrycket var att flera granskare hade svårt att förstå vad köns- och genusperspektiv innebär, eller hur det ska bedömas. Men samtidigt ansåg personalen vid Vetenskapsrådet att det svårt att avgöra, eftersom det så sällan togs upp till diskussion. Endast vid ett av beredningsgruppsmötena kom köns- och genusperspektiv upp i diskussionen om ansökningarnas vetenskapliga kvalitet. Intrycket där var att granskarna visste hur de skulle hantera dessa perspektiv i bedömningen.

Medicin och hälsa

Medicin och hälsa har 19 beredningsgrupper som var aktuella för den partiella implementeringen. I nästan hälften av beredningsgrupperna kom frågan om köns- och genusperspektiv upp i diskussionen om ansökningarnas vetenskapliga kvalitet, men inte för samtliga ansökningar. Köns- och genusperspektiv diskuterades när det var relevant för ansökan och om sökandens motivering var anmärkningsvärt bra eller dålig. Endast en grupp hade en generell diskussion kring hur de skulle hantera köns- och genusperspektiv i bedömningen. I resterande grupper diskuterades detta inte alls eller väldigt lite.

Erfarenheterna från två beredningsgrupper var att introduktionen av köns- och genusperspektiv uppskattades. I en av dessa grupper hade flera ledamöter fått en ögonöppnare kring frågan om köns- och genusperspektiv och dess vikt, till exempel huruvida celler har ett kön, något de aldrig tänkt på innan. Den gruppen tog frågan på stort allvar och adresserade den, men det var uppenbart att kunskapsnivån när det gällde denna fråga var mycket varierande.

Personalens uppfattning om huruvida granskarna visste hur de skulle hantera köns- och genusperspektiv i bedömningen varierade från att granskarna inte visste och hade svårt att hantera till att de visste och att det fungerade bra. De granskare som

kunde hantera menade att instruktionerna till både sökande och granskare var tydliga och att de vägledande frågorna var bra. Generellt sett fanns det dock en viss osäkerhet kring hur frågan skulle hanteras och sammanfattningsvis efterlyste granskarna mer information och instruktioner om hur köns- och genusperspektiv ska vägas in i bedömningen av vetenskaplig kvalitet.

Utbildningsvetenskap

Utbildningsvetenskap har fyra beredningsgrupper. Frågan om köns- och genusperspektiv kom enligt personalen upp i diskussionen om ansökningarnas vetenskapliga kvalitet i alla grupper i ungefär samma omfattning som tidigare år – det vill säga när det upplevdes som relevant. Det övergripande intrycket var att ledamöterna följde och använde instruktionerna de fått när de kommenterade köns- och genusaspekterna i en ansökan. Det fanns också ledamöter med genuskompetens i några av grupperna. Viss osäkerhet förekom dock kring frågan om vilken vikt värderingen av köns- och genusperspektiv skulle ha inom ramen för det övergripande betyget för vetenskaplig kvalitet.

I en av grupperna tyckte granskarna att de sökande i högre grad än tidigare hade reflekterat över frågor om köns- och genusperspektiv – även då det inte var relevant. Granskarna tyckte inte heller att de sökande var särskilt insatta i frågor om kön och genus, eftersom de inte hade kopplat frågorna till relevanta teorier. I en grupp lyftes att vissa motiveringar i ansökningarna hade varit för korta för att möjliggöra en bra bedömning av köns- och genusaspekterna.

Intervjuer med beredningsgruppernas ordförande

Uppdragsgruppen genomförde telefonintervjuer med totalt tolv ordförande för lika många beredningsgrupper: sex ordförande för medicin och hälsa (av totalt 19 beredningsgrupper), fyra ordförande för klinisk behandlingsforskning (samtliga) och två ordförande för utbildningsvetenskap (av totalt fyra). Inom ett ämnesområde ökades antalet intervjuer efter önskemål från företrädare för aktuell kommitté. En person var ordförande för två olika beredningsgrupper för klinisk behandlingsforskning och intervjuades således två gånger, en gång för varje möte. Hur många och vilka ordförande vi skulle intervjua föreslog uppdragsgruppen i samverkan med koordinators, huvudsekreterare, ämnesråd och kommittéer.

Syftet med intervjuerna var att fånga in ordförandenas respektive uppfattning om hur mötet hade fungerat när det gällde den partiella implementeringen.¹³

Inför uppdraget att leda mötet vid Vetenskapsrådet hade åtta av dessa tolv ordförande erbjudits tillfälle att delta i förberedande möten för att bland annat diskutera den nya instruktionen och dess tillämpning. Sådana möten arrangerades för

¹³ När intervjuerna med ordförandena genomfördes fanns inte materialet insamlat via personalen, det som vi redogjort för ovan, med undantag för klinisk behandlingsforsknings fjärde möte: den intervjun gjordes sent i processen.

de vetenskapliga områdena medicin och hälsa respektive utbildningsvetenskap, men inte för klinisk behandlingsforskning.

Uppdragsgruppen kontaktade ordförandena i god tid inför beredningsgruppsmötet via mejl. I ett brev presenterades bakgrunden till den partiella implementeringen, syftet med att genomföra intervjuer, hur många intervjuer vi planerade totalt och planerad tidsåtgång för den aktuella intervjun. Intervjufrågorna låg också med i brevet. Vi föreslog ett antal dagar och tider för intervjun, alla i anslutning till beredningsgruppsmötet. Samtliga kontaktade personer tackade ja till att delta. Vid intervjun upprepades viss information muntligt och den intervjuade informerades om att svaren skulle behandlas konfidentiellt.

Respektive ordförande är ansvarig för att mötet fungerar väl och att Vetenskapsrådets instruktioner följs. Vi är medvetna om att det kan medföra att eventuella problem vid mötet underkommuniceras i en intervju.

Genom att ha några få och relativt öppna frågor ("hur-frågor") kunde ordförandena i någon mån styra samtalen. Om aspekter som vi inte explicit frågat efter påtalades av den intervjuade, inkluderas detta i materialet nedan, givet att det är relevant för vår undersökning.

Frågorna vi ställde till ordförandegruppen:

- Hur fungerade de vägledande frågorna om köns- och genusperspektiv tycker du?
- Hur såg diskussionen ut vid mötet, kom frågan om köns- och genusperspektiv upp?
- Hur tror du att den nya instruktionen om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll påverkade bedömningen av den vetenskapliga kvaliteten?
- Tankar om förbättringar eller förändringar?

Klinisk behandlingsforskning

Implementeringen av köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll beskrevs på ett varierande sätt av ordförandena för de olika beredningsgrupperna. Två beredningsgrupper hade inte nåtts av informationen, eller hade missuppfattat den enligt de uppgifter som lämnades, medan en ordförande angav att beredningsgruppen var väl informerad. I den fjärde gruppen, som utgör steg två i beredningsprocessen, hade ledamöterna enligt ordföranden beslutat att diskutera köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll endast för de ansökningar som redan var högt rankade.

De grupper som hade missat eller inte förstått informationen diskuterade inte köns- och genusperspektiv och använde inte de vägledande frågorna. Köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll tycktes alltså inte påverka bedömningen i dessa beredningsgrupper. Å andra sidan ingår alltid könsaspekter i beredningsgruppens bedömningar, påpekade en ordförande.

I den beredningsgrupp som var väl informerad menade man också att kön är relevant för många ansökningar och normalt vägs in i bedömningen. Denna grupp diskuterade och kommenterade även eventuella brister gällande könsperspektiv, vilket gruppen inte hade gjort tidigare år.

På frågan om ordförande hade förslag på förbättringar eller förändringar svarade några att det behövde klargöras hur beredningsgruppen ska hantera köns- och genusperspektiv vid bedömningen av ansökningarna. En ordförande påpekade att det var första gången som köns- och genusperspektiv togs upp i beredningsgruppen och att alla inte var klara över begreppen "sex" respektive "gender".

Ordförandena ansåg att det ofta var låg kvalitet på de sökandes sätt att beskriva köns- och genusperspektiv i forskningen. De efterfrågade mer information till de sökande, inklusive exempel på bra ansökningar med köns- och genusperspektiv. En ordförande menade att Vetenskapsrådet borde ställa krav på att alla sökande behandlar dessa perspektiv i ansökan för att över huvud taget behandla den.

Medicin och hälsa

Av intervjuerna att döma tycks implementeringen av köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll fungerat väl för ämnesområdet medicin och hälsa. Inga synpunkter framfördes på de vägledande frågor som hade lagts till i instruktionerna för hur ansökan ska bedömas. Frågan om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll hade kommit upp i samtliga beredningsgrupper, och påverkat bedömningen av den vetenskapliga kvaliteten i fem av dessa. I den sjätte gruppen hade köns- och genusaspekter beaktats av vissa granskare i beredningsgruppen, men inte av alla. Ordföranden för denna grupp hade också uppfattat det som otydligt hur Vetenskapsrådet menade att den partiella implementeringen skulle påverka bedömningen så här första året.

Det verkade som att de flesta sökande hade förstått instruktionerna, men det var varierande kvalitet på de sökandes sätt att beskriva köns- och genusperspektiv i forskningen, tyckte ordförandena. De topprankade ansökningarna hade oftare lyckats bättre än de lägre rankade ansökningarna. Ordförandena konstaterade att könsperspektiv är tydligare än genusperspektiv för många sökande och att Vetenskapsrådet bör ge forskarna tid att vänja sig vid de nya aspekterna. Men några ansåg också att det är okontroversiellt med dessa perspektiv, inte minst på den internationella arenan, och att det är "på tiden" att Vetenskapsrådet fört in dem. På frågan om det fanns förslag till förbättringar nämndes att det hade varit bra med exempel på forskning som tillämpar köns- och genusperspektiv.

Utbildningsvetenskap

Implementeringen av köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll har fungerat väl för ämnesområdet utbildningsvetenskap, av intervjuerna att döma. En synpunkt var att det var bra att den vägledande frågan i instruktionerna för hur ansökan ska bedömas var öppet ställd, men att den gärna kunde kompletteras med fler vägledande frågor.

Frågan om köns- och genusaspekter hade kommit upp i diskussionerna. Bedömningen påverkades av implementeringen: om sökande hade redogjort för köns- och genusperspektiv i forskningen, kunde det dra upp betyget, men inte ned.

Några sökande hade angett att deras forskning inkluderade köns- och genusperspektiv, men detta var sedan svagt framställt i forskningsbeskrivningen. Köns- och genusperspektiv i forskningen är dock inte nytt för ämnesområdet utbildningsvetenskap, och det finns ofta eller alltid ledamöter med genuskompetens i beredningsgrupperna.

Bilagor

Bilaga 1: Information och anvisningar till sökande

Nedan följer beskrivning av och urklipp från de anvisningar och den information som de sökande fick i utlysningstexter, ansökningsformulär och på Vetenskapsrådets webbplats. Innehållet presenteras i följande ordning:

1. Medicin och hälsa
2. Klinisk behandlingsforskning
3. Utbildningsvetenskap
4. Informationssida på vr.se

Medicin och hälsa

Dessa bidrag omfattades av den partiella implementeringen:

- [Projektbidrag](#)
- [Etableringsbidrag](#)
- [Projektbidrag 3R](#)
- [Anställning som forskare på halvtid i klinisk miljö](#)

Utllysningstext

Projektbidrag inom medicin och hälsa

...

— En nyhet är att du i denna utlysning ska redogöra för om köns- och genusperspektiv är relevant i din forskning, och i så fall på vilket sätt du kommer att använda sådana perspektiv eller varför du väljer att inte göra det. Hur köns- och genusperspektiv hanteras i forskningsprojektet kommer att ingå i bedömningen av den vetenskapliga kvaliteten. Läs mer under rubriken "Forskningsbeskrivning" och på vår webbplats.

[...]

Vad ska ansökan innehålla?

...

Forskningsbeskrivning

...

Köns- och genusperspektiv

Ange om köns- och genusperspektiv är tillämpligt i din planerade forskning och motivera ditt ställningstagande. Observera att vi inte efterfrågar information om forskargruppens sammansättning (kvinnor/män). [Läs mer om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll.](#)

Följande gäller:

- Om du anger Ja: Motivera ditt svar och beskriv även hur du tar hänsyn till köns- och genusperspektiv i forskningsplanen (se vidare anvisningar under Forskningsplan). Om du angett att köns- och genusperspektiv är tillämpligt, men ändå väljer att inte inkludera det i din forskningsplan, behöver du motivera detta här.
- Om du anger Nej: Motivera ditt svar.

...

Forskningsplan ¹⁴

...

- **Syfte och mål (Purpose and aims).** Redogör övergripande för syfte och specifika mål med forskningsprojektet. Om du har angett att köns- och genusperspektiv är tillämpligt, beskriv hur dessa perspektiv relaterar till forskningsprojektets syfte, mål och frågeställningar.
- **Aktuell forskningsfront (State-of-the-art).** Sammanfatta kort den aktuella forskningsfronten inom det fält/område projektet befinner sig i. Ange nyckelreferenser. Referera kortfattat hur köns- och genusperspektiv har behandlats tidigare inom det fält/område som projektet berör.
- **Betydelse och vetenskapligt nytänkande (Significance and scientific novelty).** Beskriv kortfattat hur projektet anknyter till tidigare forskning inom området och dess betydelse på kort och lång sikt. Ange även på vilket sätt projektet flyttar fram eller förnyar den aktuella forskningsfronten. Inkludera köns- och genusperspektiv när det är tillämpligt.

...

- **Projektbeskrivning (Project description).** Beskriv projektets design där följande delar ingår:
 - Teori och metod. Beskriv underliggande teori och de metoder som kommer att tillämpas för att nå projektets mål. När det är tillämpligt, beskriv hur köns- och genusperspektiv relaterar till val av design, frågeställningar, metod och material, population/studiedeltagare samt databearbetning och analys, till exempel könsuppdelad statistik och presentation av resultat.

[...]

Så bedöms din ansökan

...

Projektets vetenskapliga kvalitet (1-7)

Vägledande frågor:

¹⁴ Här har vi gulmarkerat i texten för att tydliggöra vilka delar som lades till.

...

- Has the applicant in a satisfactory manner described the possible importance of sex and/or gender for the research project? If not, is there a clear description to why?
- If sex and gender is described as relevant to the research project, has the applicant considered sex and gender in the description of the proposed work, for instance as part of preliminary data, the choice of samples or study population, or data analyses?

Ansökningsformuläret i Prisma

Köns- och genusperspektiv

Köns- och genusperspektiv i forskningen*

Sex and gender perspectives

Sex and gender perspectives in the proposed research*

Vid svar ja/yes: "Motivera ditt svar/Motivate your answer" (textfält 4 096 tecken)

Vid svar nej/no: "Motivera ditt svar/Motivate your answer" (textfält 4 096 tecken)

Klinisk behandlingsforskning

Omfattar endast [bidrag till forskningsmiljö](#) (projektbidrag för planering av klinisk behandlingsforskning omfattades inte).

Köns- och genusperspektiv var ej inkluderat i utlysningens första steg utan endast i steg två (då de vars skissansökan gått vidare bjuds in att lämna in en fullständig ansökan)

Utlysningstext

Bidrag till forskningsmiljö inom klinisk behandlingsforskning

...

- En nyhet är att du i denna utlysning ska redogöra för om köns- och genusperspektiv är relevant i din forskning, och i så fall på vilket sätt du kommer att använda sådana perspektiv eller varför du väljer att inte göra det. Hur köns- och genusperspektiv hanteras i forskningsprojektet kommer att ingå i bedömningen av den vetenskapliga kvaliteten. Läs mer under rubriken "Forskningsbeskrivning".

[...]

Vad ska ansökan innehålla?

...

Köns- och genusperspektiv

Ange om köns- och genusperspektiv är tillämpligt i din planerade forskning och motivera ditt ställningstagande. Observera att vi inte efterfrågar information om forskargruppens sammansättning (kvinnor/män). [Läs mer om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll.](#)

Följande gäller:

- Om du anger Ja: Motivera ditt svar och beskriv även hur du tar hänsyn till köns- och genusperspektiv i forskningsplanen (se vidare anvisningar under "Forskningsplan"). Om du angett att köns- och genusperspektiv är tillämpligt, men ändå väljer att inte inkludera det i din forskningsplan, behöver du motivera detta här.
- Om du anger Nej: Motivera ditt svar.

[...]

Forskningsplan

...

- **Syfte och mål (Purpose and aims).** Presentera forskningsproblemet och det övergripande syftet, samt ge en kort bakgrundsinformation om motivering till projektet. Specificera huvudsyftet och den primära utfallsvariabeln som ska vara kliniskt relevant. Om du har angett att köns- och genusperspektiv är tillämpligt, beskriv hur dessa perspektiv relaterar till forskningsprojektets syfte, mål och frågeställningar.
- **Områdesöversikt (Survey of the field).** Sammanfatta kort rådande kliniska praxis och evidensbaserad klinisk kunskapsbakgrund för forskningsfältet. Ange systematiska översikter, nationella, internationella riktlinjer och identifiera kunskapsluckor, som motiverar att mer forskning behövs (max en halv A4-sida). Översikt av prekliniska och tekniska data samt av sjukdomsbördan kan uteslutas. Referera kortfattat hur köns- och genusperspektiv har behandlats tidigare inom det fält/område som projektet berör.

...

- **Studiedesign (Study design).** Beskriv designen för varje delstudie/frågeställning och motivera varför den föreslagna studiedesignen är den mest lämpliga för att besvara frågeställningarna. För interventionsstudier ska samtliga behandlingsalternativ som studeras och

...

När det är tillämpligt, beskriv hur köns- och genusperspektiv relaterar till val av design, frågeställningar, metod och material, population/studiedeltagare samt databehandling och analys, till exempel könsuppdelad statistik och presentation av resultat.

[...]

Så bedöms din ansökan

...

Projektets vetenskapliga kvalitet (1-7)

Vägledande frågor:

...

- Have the applicants described if and how sex and gender are relevant to the research question?
- If sex and gender is described as relevant to the research question, have the applicants considered sex and gender in their description of the proposed work, including choice of study population, design, analyses, and implementation?
- If sex and gender is not considered in the description of the proposed work, including choice of study population, design, analyses, and implementation, have the applicants justified why this is the case?

Ansökningsformuläret i Prisma

Köns- och genusperspektiv

Köns- och genusperspektiv i forskningen*

Välj

Vid svar ja/yes: "Motivera ditt svar/Motivate your answer" (textfält 4 096 tecken)

Vid svar nej/no: "Motivera ditt svar/Motivate your answer" (textfält 4 096 tecken)

Utbildningsvetenskap

Omfattar endast [projektbidrag](#) (nätverksbidrag respektive bidrag till forskarskolor omfattades ej).

Utlysningstext

Projektbidrag inom utbildningsvetenskap

...

- En nyhet är att du i denna utlysning ska redogöra för om köns- och genusperspektiv är relevant i din forskning, och i så fall på vilket sätt du kommer att använda sådana perspektiv eller varför du väljer att inte göra det. Hur köns- och genusperspektiv hanteras i forskningsprojektet kommer att ingå i bedömningen av den vetenskapliga kvaliteten. Läs mer under rubriken "Forskningsbeskrivning".

[...]

Forskningsbeskrivning

Köns- och genusperspektiv

Ange om köns- och genusperspektiv är tillämpligt i din planerade forskning och motivera ditt ställningstagande. Observera att vi inte efterfrågar information om forskargruppens sammansättning (kvinnor/män). [Läs mer om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll.](#)

Följande gäller:

- Om du anger Ja: Motivera ditt svar och beskriv även hur du tar hänsyn till köns- och genusperspektiv i forskningsplanen (se vidare anvisningar under Forskningsplan). Om du angett att köns- och genusperspektiv är tillämpligt, men ändå väljer att inte inkludera det i din forskningsplan, behöver du motivera detta här.
- Om du anger Nej: Motivera ditt svar.

...

Forskningsplan

15

...

- **Syfte och mål (Purpose and aims).** Redogör övergripande för syfte och specifika mål med forskningsprojektet. Om du har angett att köns- och genusperspektiv är tillämpligt, beskriv hur dessa perspektiv relaterar till forskningsprojektets syfte, mål och frågeställningar.
- **Aktuell forskningsfront (State-of-the-art).** Sammanfatta kort den aktuella forskningsfronten inom det fält/område projektet befinner sig i. Ange nyckelreferenser. Referera kortfattat hur köns- och genusperspektiv har behandlats tidigare inom det fält/område som projektet berör.
- **Betydelse och vetenskapligt nytänkande (Significance and scientific novelty).** Beskriv kortfattat hur projektet anknyter till tidigare forskning inom området och dess betydelse på kort och lång sikt. Ange även på vilket sätt projektet flyttar fram eller förnyar den aktuella forskningsfronten. Inkludera köns- och genusperspektiv när det är tillämpligt.

...

- **Projektbeskrivning (Project description).** Beskriv projektets design där följande delar ingår:
 - Teori och metod. Beskriv underliggande teori och de metoder som kommer att tillämpas för att nå projektets mål. När det är tillämpligt, beskriv hur köns- och genusperspektiv relaterar till val av design, frågeställningar, metod och material, population/studiedeltagare samt databearbetning och analys, till exempel könsuppdelad statistik och presentation av resultat.

[...]

Så bedöms din ansökan

...

¹⁵ ¹⁵ Här har vi gulmarkerat i texten för att tydliggöra vilka delar som lades till

Bedömningskriterier och vägledande frågor

...

Projektets vetenskapliga kvalitet (1-7)

Vägledande frågor:

...

- Hur motiveras och hanteras frågor avseende köns- och genusperspektiv i forskningsplanen?

Ansökningsformuläret i Prisma**Köns- och genusperspektiv**

Köns- och genusperspektiv i forskningen*

Välj

Vid svar ja/yes: "Motivera ditt svar/Motivate your answer" (textfält 4 096 tecken)
Vid svar nej/no: "Motivera ditt svar/Motivate your answer" (textfält 4 096 tecken)

Bilaga 2: Statistisk genomgång köns- och genusperspektiv

Kvantitativ analys av inkomna ansökningar och beviljade bidrag 2019

Denna statistiska genomgång ingår i uppföljningen av den partiella implementeringen av att inkludera köns- och genusperspektiv i forskningsansökningar Vetenskapsrådet under 2019. Analysen bygger på data om inkomna ansökningar och beviljade bidrag inom följande utlysningar:

- Medicin och hälsa (MH): fria projektbidrag, etableringsbidrag, bidrag till anställning som forskare i klinisk miljö samt projektbidrag för utveckling av metoder för ersättning, begränsning och förfining av djurförsök (3R)
- Utbildningsvetenskap (UV): projektbidrag
- Klinisk behandlingsforskning (KBF): bidrag till forskningsmiljö

Följande variabler analyseras i relation till inkomna ansökningar och beviljade bidrag:

- Ämnesråd/kommitté (ÄRK) där ansökan bedöms
- Sökandes kön
- Sökandes karriärålder
- Ansökans forskningsämne på SCB:s 3-siffrnivå
- Ansökans forskningsämne på SCB:s 5-siffrnivå

Andel med köns-och genusperspektiv per ämnesområde

Inkomna ansökningar

Vi undersökte hur många av alla inkomna ansökningar som svarat ja respektive svarat nej på frågan om köns- och genusperspektiv är tillämpligt i deras planerade forskning. Bland de inkomna ansökningarna var det en majoritet av de sökande inom alla tre ämnesområden som svarat ja på frågan.

Tabell 1. Köns- och genusperspektiv per ÄRK

ÄRK	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
Klinisk behandlingsforskning	57	23	80	71 %
Utbildningsvetenskap	152	71	223	68 %
Medicin och hälsa	742	378	1 120	66 %
Totalsumma	951	472	1 423	67 %

Beviljade bidrag

Sammantaget var beviljandegraden lika hög för de som angav att köns- och genusperspektiv var tillämpliga, som för de som inte angivit detta.

Tabell 2. Köns- och genusperspektiv och beviljandegrader totalt

Köns- och genusperspektiv	Avslag	Beviljade	Totalsumma	Beviljandegrad
Ja	754	197	951	21 %

Nej	374	98	472	21 %
Totalsumma	1 128	295	1 423	21 %

Bryter man ned underlaget på ÄRK-nivå, ses en tydlig skillnad inom utbildningsvetenskap. Där har andelen sökande som angivit att perspektiven varit tillämpliga ungefär dubbelt så hög beviljandegrad jämfört med de som angivit att perspektiven ej varit tillämpliga. Det behövs dock en uppföljning över fler år och en djupare analys för att uttala sig om det rör sig om ett mönster, och vad det i sådana fall beror på.

Tabell 3. Köns- och genusperspektiv och beviljandegrader per ÄRK

ÄRK	Avslag	Beviljade	Totalsumma	Beviljandegrad
KBF	67	13	80	16 %
Ja	47	10	57	18 %
Nej	20	3	23	13 %
UV	193	30	223	13 %
Ja	127	25	152	16 %
Nej	66	5	71	7 %
MH	868	252	1 120	23 %
Ja	580	162	742	22 %
Nej	288	90	378	24 %
Totalsumma	1 128	295	1 423	21 %

Könsfördelning

Inkomna ansökningar

En jämförelse mellan könen bland alla inkomna ansökningar visar att det inom KBF och MH är fler kvinnor som anger att köns- och/eller genusperspektiv är relevant i forskningen. Skillnaden mellan könen i detta avseende är mindre inom UV, och störst är skillnaden mellan könen inom MH (mer än tio procentenheter).

Tabell 4. Könsfördelning, köns- och genusperspektiv och beviljandegrader per ÄRK

ÄRK	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
Klinisk behandlingsforskning	57	23	80	71 %
Kvinna	27	9	36	75 %
Man	30	14	44	68 %
Utbildningsvetenskap	152	71	223	68 %
Kvinna	85	38	123	69 %
Man	67	33	100	67 %
Medicin och hälsa	742	378	1 120	66 %
Kvinna	369	143	512	72 %
Man	373	235	608	61 %

Totalsumma	951	472	1 423	67 %
-------------------	------------	------------	--------------	-------------

Könsfördelning per bidragsform inom medicin och hälsa

Även uppbrutet på bidragsform och inriktning inom medicin och hälsa, går mönstret på aggregerad nivå igen att kvinnor i högre grad än män anger köns- eller genusperspektiv som tillämpliga i sina ansökningar.

Tabell 5. Könsfördelning, köns- och genusperspektiv per bidrag inom MH

MH bidragsform	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
ETABLERING	144	65	209	69 %
FRI	144	65	209	69 %
Kvinna	75	26	101	74 %
Man	69	39	108	64 %
FORSKN KLINISK	32	7	39	82 %
FRI	32	7	39	82 %
Kvinna	16	3	19	84 %
Man	16	4	20	80 %
PROJEKT BIDRAG	566	306	872	65 %
3R	27	38	65	42 %
Kvinna	13	14	27	48 %
Man	14	24	38	37 %
FRI	539	268	807	67 %
Kvinna	265	100	365	73 %
Man	274	168	442	62 %
Totalsumma	742	378	1 120	66 %

Beviljade bidrag och kön

Vad gäller beviljade bidrag och kön och syns inga skillnader i beviljandegrad mellan de som angivit eller inte angivit att köns- och genusperspektiv är tillämpliga.

Tabell 6. Könsfördelning, köns- och genusperspektiv och beviljandegrader

Alla ansökningar	Köns- och genusperspektiv		Totalsumma	Beviljandegrad
	Avslag	Beviljade		
Kön				
Kvinna	542	129	671	19 %
Ja	389	92	481	19 %
Nej	153	37	190	19 %
Man	586	166	752	22 %
Ja	365	105	470	22 %
Nej	221	61	282	22 %
Totalsumma	1 128	295	1 423	21 %

Karriärålder

Inkomna ansökningar

Bland de sökande syns ett tydligt mönster att forskare i yngre karriärålder i högre utsträckning än äldre forskare anger att köns- och genusperspektiv är tillämpliga i den planerade forskningen.

Bryter man upp undersökningen, finns dock ett undantag i KBF. Där anger forskare i en högre karriärålder (8-12 år) i större utsträckning att köns- och genusperspektiv är tillämpliga. Här är dock underlaget litet, varför försiktighet behövs i tolkningen.

Det kan också noteras att det totalt sett är en större andel yngre forskare inom UV jämfört med de andra ämnesområdena, vilket kan driva upp den totala andelen ansökningar där perspektiven anges som tillämpliga.

Tabell 7. Karriärålder och köns- och genusperspektiv

Samtliga inkomna ansökningar				
Karriärålder	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
0-2	33	8	41	80 %
3-7	234	104	338	69 %
8-12	225	114	339	66 %
>12	459	246	705	65 %
Totalsumma	951	472	1 423	67 %
Medicin och hälsa				
Karriärålder	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
0-2	17	4	21	81 %
3-7	176	77	253	70 %
8-12	176	92	268	66 %
>12	373	205	578	65 %
Totalsumma	742	378	1 120	66 %
Utbildningsvetenskap				
Karriärålder	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
0-2	13	3	16	81 %
3-7	53	25	78	68 %
8-12	38	19	57	67 %
>12	48	24	72	67 %
Totalsumma	152	71	223	68 %
Klinisk behandlingsforskning				
Karriärålder	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
0-2	3	1	4	75 %

3-7	5	2	7	71 %
8-12	11	3	14	79 %
>12	38	17	55	69 %
Totalsumma	57	23	80	71 %

Karriärålder per bidragsform inom medicin och hälsa

Underlaget blir något mer svårtolkat när karriärålder analyseras per bidragsform och inriktning inom medicin och hälsa, eftersom vissa av ålderskategorierna blir små. För fria projektbidrag, som utgör det största underlaget, bekräftas dock det övergripande mönstret med att yngre forskare är i större utsträckning anger köns- och genusperspektiv som tillämpliga.

Tabell 8. Karriärålder, köns- och genusperspektiv per bidragsform inom MH

MH Bidragsform	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
ETABLERING	144	65	209	69 %
0-2	4		4	100 %
3-7	121	61	182	66 %
8-12	19	4	23	83 %
FORSKN KLINISK	32	7	39	82 %
0-2	2	2	4	50 %
3-7	12	4	16	75 %
8-12	15	1	16	94 %
>12	3		3	100 %
PROJEKTBJDRAG	566	306	872	65 %
3R	27	38	65	42 %
0-2	1		1	100 %
3-7	3	3	6	50 %
8-12	10	15	25	40 %
>12	13	20	33	39 %
FRI	539	268	807	67 %
0-2	10	2	12	83 %
3-7	40	9	49	82 %
8-12	132	72	204	65 %
>12	357	185	542	66 %
Totalsumma	742	378	1 120	66 %

Beviljade bidrag och karriärålder

Det syns inga markanta skillnader i beviljandegrad mellan de som angivit eller inte angivit att köns- och genusperspektiv är tillämpliga mellan olika karriäråldrar. Ett

undantag är karriäråldern 0-2 år, där dock underlaget är så litet att det inte går att uttala sig om ett mönster.

Tabell 9. Beviljade bidrag, karriärålder och köns- och genusperspektiv

Samtliga beviljade bidrag	Köns- och genusperspektiv			
Karriärålder	Avslag	Beviljade	Totalsumma	Beviljandegrad
0-2	38	3	41	7 %
Ja	30	3	33	9 %
Nej	8	0	8	0 %
3-7	293	45	338	13 %
Ja	201	33	234	14 %
Nej	92	12	104	12 %
8-12	287	52	339	15 %
Ja	191	34	225	15 %
Nej	96	18	114	16 %
<12	510	195	705	28 %
Ja	332	127	459	28 %
Nej	178	68	246	28 %
Totalsumma	1 128	295	1 423	21 %

Köns- och genusperspektiv per forskningsämne

Inkomna ansökningar

När vi jämför forskningsämnena på övergripande nivå (SCB:s 3-siffernivå¹⁶) och som fått fler än 15 ansökningar, så framstår Hälsovetenskap som det med särklass störst andel ansökningar där kön- eller genusperspektiv anges som tillämpliga (90 procent), medan biologi och medicinsk bioteknologi har lägst andel (drygt 40 procent). I samtliga av de övriga större ämnena uppgår andelen ansökningar där köns- och/eller genusperspektiv anges som tillämpliga till över hälften. En tydlig skillnad inom det medicinska fältet är den mellan å ena sidan medicinska och farmaceutiska grundvetenskaper (57 procent) och å andra sidan kliniska vetenskaper (73 procent).

Tabell 10. Andel med köns- och genusperspektiv per forskningsämne (SCB:s 3-siffernivå)

Forskningsämne	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
101. Matematik		1	1	0 %
102. Data- och informationsvetenskap	1		1	100 %
104. Kemi		1	1	0 %
106. Biologi	8	11	19	42 %

¹⁶ Analysen utgår från de SCB-koder som anges i första hand av sökanden. Sökanden anger forskningsämnen på 5-siffernivå, och överföringen till koder på 3-siffernivå har skett i efterhand av författarna till promemorian.

206. Medicinteknik	1	6	7	14 %
210. Nanoteknik	1		1	100 %
211. Annan teknik	2		2	100 %
<i>1. och 2. Naturvetenskap och teknik</i>	<i>13</i>	<i>19</i>	<i>32</i>	<i>41 %</i>
301. Medicinska och farmaceutiska grundvetenskaper	253	189	442	57 %
302. Klinisk medicin	338	127	465	73 %
303. Hälsovetenskap	140	14	154	91 %
304. Medicinsk bioteknologi	31	43	74	42 %
305. Annan medicin och hälsovetenskap	22	9	31	71 %
403. Veterinärmedicin		2	2	0 %
<i>2. och 3. Medicin och hälsa, samt Veterinärmedicin</i>	<i>784</i>	<i>384</i>	<i>1 168</i>	<i>67 %</i>
501. Psykologi	5		5	100 %
502. Ekonomi och näringsliv	4		4	100 %
503. Utbildningsvetenskap	129	60	189	68 %
504. Sociologi	2		2	100 %
506. Statsvetenskap	1		1	100 %
507. Social och ekonomisk geografi	1		1	100 %
508. Medie- och kommunikationsvetenskap		2	2	0 %
509. Annan samhällsvetenskap	6		6	100 %
601. Historia och arkeologi		1	1	0 %
602. Språk och litteratur	4	3	7	57 %
603. Filosofi, etik och religion	1	2	3	33 %
605. Annan humaniora	1	1	2	50 %
<i>5. och 5. Samhällsvetenskap, humaniora och konst</i>	<i>154</i>	<i>69</i>	<i>223</i>	<i>69 %</i>
Totalsumma	951	472	1 423	67 %

Nedan är datat nedbrutet på forskningsämnena på SCB:s 5-siffernivå¹⁷. Flertalet av forskningsämnena förekommer med så få ansökningar att det är vanskligt att uttala sig om mönster i materialet (inom KBF anges t.ex. det vanligaste ämnet i tio ansökningar). Kommentarererna nedan rör därför endast de ämnen som anges i 15 ansökningar eller fler.

MH täcker ett brett spann av forskningsämnena. De forskningsämnena där förhållandevis få (ca 40-50 procent) sökanden angivit att köns- och/eller genusperspektiv är tillämpliga är medicinsk bioteknologi; andra medicinska och farmaceutiska grundvetenskaper, samt cell- och molekylärbiologi. De

¹⁷ Som tidigare är det den av den sökanden först angivna SCB-koden som ligger till grund för analysen.

forskningsämnen där störst andel (ca 90-96 procent) sökanden anger att perspektiven anses tillämpliga är reumatologi och inflammation, pediatrik, folkhälsovetenskap, global hälsa, socialmedicin och epidemiologi, samt endokrinologi och diabetes.

Tabell 11. Andel med köns- och genusperspektiv per forskningsämne inom MH (SCB:s 5-siffernivå)

Medicin och hälsa Forskningsämne	Köns- och genusperspektiv			Andel ja
	Ja	Nej	Total- summa	
10203. Bioinformatik (beräkningsbiologi) (tillämpningar under 10610)	1		1	100 %
10602. Biokemi och molekylärbiologi	1	3	4	25 %
10603. Biofysik		1	1	0 %
10604. Cellbiologi		3	3	0 %
10605. Immunologi (medicinsk under 30110 och lantbruksvetenskaplig under 40302)	2		2	100 %
10606. Mikrobiologi (medicinsk under 30109 och lantbruksvetenskaplig under 40302)	2		2	100 %
10613. Etologi	1	1	2	50 %
10614. Utvecklingsbiologi	1		1	100 %
10699. Annan biologi	1	3	4	25 %
20601. Medicinsk laboratorie- och mätteknik		3	3	0 %
20602. Medicinsk material- och prototeknik		2	2	0 %
20604. Medicinsk apparatteknik	1	1	2	50 %
21001. Nanoteknik	1		1	100 %
21101. Livsmedelsteknik	1		1	100 %
30101. Farmaceutiska vetenskaper	5	1	6	83 %
30102. Farmakologi och toxikologi	9	8	17	53 %
30103. Läkemedelskemi		4	4	0 %
30104. Samhällsfarmaci och klinisk farmaci	1	2	3	33 %
30105. Neurovetenskaper	66	38	104	63 %
30106. Fysiologi	23	5	28	82 %
30107. Medicinsk genetik	12	4	16	75 %
30108. Cell- och molekylärbiologi	71	72	143	50 %
30109. Mikrobiologi inom det medicinska området	22	21	43	51 %
30110. Immunologi inom det medicinska området	38	27	65	58 %
30199. Andra medicinska och farmaceutiska grundvetenskaper	6	7	13	46 %
30201. Anestesi och intensivvård	4	6	10	40 %
30202. Hematologi	7	4	11	64 %
30203. Cancer och onkologi	29	28	57	51 %

30204. Dermatologi och venerologi	2	1	3	67 %
30205. Endokrinologi och diabetes	33	3	36	92 %
30206. Kardiologi	20	5	25	80 %
30207. Neurologi	16	8	24	67 %
30208. Radiologi och bildbehandling	9	1	10	90 %
30209. Infektionsmedicin	10	8	18	56 %
30210. Reumatologi och inflammation	23	1	24	96 %
30211. Ortopedi	7	4	11	64 %
30212. Kirurgi	8	1	9	89 %
30213. Gastroenterologi	11	1	12	92 %
30214. Urologi och njurmedicin	12	5	17	71 %
30215. Psykiatri	25	5	30	83 %
30216. Odontologi	1	2	3	33 %
30217. Oftalmologi		2	2	0 %
30218. Oto-rhino-laryngologi	1	1	2	50 %
30219. Lungmedicin och allergi	13	3	16	81 %
30220. Reproduktionsmedicin och gynekologi	17	8	25	68 %
30221. Pediatrik	14	1	15	93 %
30222. Geriatrik	6		6	100 %
30223. Klinisk laboratoriemedicin	5	4	9	56 %
30224. Allmänmedicin	4	1	5	80 %
30299. Annan klinisk medicin	7	2	9	78 %
30301. Hälso- och sjukvårdsorganisation, hälsopolitik och hälsoekonomi	8	1	9	89 %
30302. Folkhälsovetenskap, global hälsa, socialmedicin och epidemiologi	80	6	86	93 %
30303. Arbetsmedicin och miljömedicin	6		6	100 %
30304. Näringslära	8	1	9	89 %
30305. Omvårdnad	9	1	10	90 %
30306. Arbetsterapi	1		1	100 %
30307. Sjukgymnastik	13	1	14	93 %
30310. Medicinsk etik	1		1	100 %
30399. Annan hälsovetenskap	11	3	14	79 %
30401. Medicinsk bioteknologi (inriktn. mot cellbiologi (inkl. stamcellsbiologi), molekylärbiologi, mikrobiologi, biokemi el	25	34	59	42 %
30402. Biomedicinsk laboratorievetenskap/teknologi	3	5	8	38 %
30403. Biomaterialvetenskap	2	3	5	40 %
30499. Annan medicinsk bioteknologi	1	1	2	50 %
30502. Gerontologi, medicinsk/hälsovetenskaplig inriktning (Samhällsvetenskaplig inriktn.under 50999)	3		3	100 %
30599. Övrig annan medicin och hälsovetenskap	19	9	28	68 %

40301. Medicinsk biovetenskap		1	1	0 %
40303. Klinisk vetenskap		1	1	0 %
50101. Psykologi (exklusive tillämpad psykologi)	2		2	100 %
50102. Tillämpad psykologi	1		1	100 %
Totalsumma	742	378	1 120	66 %

Bland UVs ansökningar dominerar ämnena pedagogik, didaktik, lärande och pedagogiskt arbete. Här framträder en skillnad mellan å ena sidan didaktik och lärande med ca 60 procent ansökningar där sökanden angivit att köns- och/eller genusperspektiv är tillämpligt, och pedagogiskt arbete, där motsvarande siffra är 80 procent.

Tabell 12. Andel med köns- och genusperspektiv per forskningsämne inom UV (SCB:s 5-siffernivå)

Utbildningsvetenskap Forskningsämne	Köns- och genusperspektiv			Andel ja
	Ja	Nej	Total- summa	
10199. Annan matematik		1	1	0 %
10499. Annan kemi		1	1	0 %
21199. Övrig annan teknik	1		1	100 %
50101. Psykologi (exklusive tillämpad psykologi)	1		1	100 %
50102. Tillämpad psykologi	1		1	100 %
50201. Nationalekonomi	4		4	100 %
50301. Pedagogik	47	18	65	72 %
50302. Didaktik	34	24	58	59 %
50303. Lärande	16	10	26	62 %
50304. Pedagogiskt arbete	32	8	40	80 %
50401. Sociologi (exklusive socialt arbete, socialpsykologi och socialantropologi)	2		2	100 %
50601. Statsvetenskap (exklusive studier av offentlig förvaltning och globaliseringsstudier)	1		1	100 %
50701. Kulturgeografi	1		1	100 %
50804. Systemvetenskap, informationssystem och informatik med samhällsvetenskaplig inriktning		2	2	0 %
50901. Tvärvetenskapliga studier inom samhällsvetenskap	4		4	100 %
50904. Internationell migration och etniska relationer (IMER)	1		1	100 %
50999. Övrig annan samhällsvetenskap	1		1	100 %
60101. Historia		1	1	0 %
60201. Jämförande språkvetenskap och allmän lingvistik	3	1	4	75 %
60202. Studier av enskilda språk		2	2	0 %

60203. Litteraturvetenskap	1		1	100 %
60303. Religionsvetenskap		2	2	0 %
60304. Religionshistoria	1		1	100 %
60502. Kulturstudier	1		1	100 %
60599. Övrig annan humaniora		1	1	0 %
Totalsumma	152	71	223	68 %

Tabell 13. Andel med köns- och genusperspektiv per forskningsämne inom KBF (SCB:s 5-siffernivå)

Klinisk behandlingsforskning Forskningsämne	Köns- och genusperspektiv			
	Ja	Nej	Totalsumma	Andel ja
30201. Anestesi och intensivvård	2	1	3	67 %
30202. Hematologi		2	2	0 %
30203. Cancer och onkologi	5	5	10	50 %
30204. Dermatologi och venerologi	1		1	100 %
30205. Endokrinologi och diabetes	3	1	4	75 %
30206. Kardiologi	4	1	5	80 %
30207. Neurologi	5		5	100 %
30208. Radiologi och bildbehandling		1	1	0 %
30209. Infektionsmedicin	1	2	3	33 %
30210. Reumatologi och inflammation	1		1	100 %
30211. Ortopedi	1		1	100 %
30212. Kirurgi	4	1	5	80 %
30214. Urologi och njurmedicin	2	1	3	67 %
30215. Psykiatri	9		9	100 %
30216. Odontologi	1		1	100 %
30218. Oto-rhino-laryngologi		1	1	0 %
30219. Lungmedicin och allergi	1	1	2	50 %
30220. Reproduktionsmedicin och gynekologi	5	2	7	71 %
30221. Pediatrik	5	3	8	63 %
30222. Geriatrik	2		2	100 %
30224. Allmänmedicin	1		1	100 %
30299. Annan klinisk medicin	1		1	100 %
30301. Hälso- och sjukvårdsorganisation, hälsopolitik och hälsoekonomi		1	1	0 %
30302. Folkhälsovetenskap, global hälsa, socialmedicin och epidemiologi	1		1	100 %
30307. Sjukgymnastik	2		2	100 %
Totalsumma	57	23	80	71 %

Beviljade ansökningar och forskningsämnen

Nedan presenteras beviljandegrader i relation till huruvida sökande angett att köns- och genusperspektiv är tillämpliga, för alla tre ämnesområden nedbrutet på forskningsämnen på SCB:s 3-siffernivå¹⁸.

Bland de ämnen som har ett större antal ansökningar (>100), syns påtagliga skillnader inom utbildningsvetenskap. Där har de som angivit perspektiven som tillämpliga varit mer framgångsrika (en skillnad som återspeglar det i uppgifterna i tabell 3 ovan), medan det omvända förhållandet gäller för hälsovetenskap inom medicin och hälsa. Särskilt i det senare fallet är dock underlaget fortfarande så litet att tolkningen måste vara försiktig.

Tabell 14. Beviljandegrad, köns- och genusperspektiv per forskningsämne (SCB:s 3-siffernivå)

Forskningsämne	Avslag	Beviljade	Totalsumma	Beviljandegrad
101. Matematik	1		1	0 %
Nej	1		1	0 %
102. Data- och informationsvetenskap	1		1	0 %
Ja	1		1	0 %
104. Kemi	1		1	0 %
Nej	1		1	0 %
106. Biologi	15	4	19	21 %
Ja	5	3	8	38 %
Nej	10	1	11	9 %
206. Medicinteknik	7		7	0 %
Ja	1		1	0 %
Nej	6		6	0 %
210. Nanoteknik	1		1	0 %
Ja	1		1	0 %
211. Annan teknik	2		2	0 %
Ja	2		2	0 %
301. Medicinska och farmaceutiska grundvetenskaper	314	128	442	29 %
Ja	182	71	253	28 %
Nej	132	57	189	30 %
302. Klinisk medicin	383	82	465	18 %
Ja	276	62	338	18 %
Nej	107	20	127	16 %
303. Hälsovetenskap	126	28	154	18 %
Ja	116	24	140	17 %

¹⁸ För beviljade bidrag redovisas ej uppgifter för forskningsämnen på SCB:s 5-siffernivå, då underlagen är för små för att producera meningsfulla resultat.

Nej	10	4	14	29 %
304. Medicinsk bioteknologi	57	17	74	23 %
Ja	24	7	31	23 %
Nej	33	10	43	23 %
305. Annan medicin och hälsovetenskap	25	6	31	19 %
Ja	17	5	22	23 %
Nej	8	1	9	11 %
403. Veterinärmedicin	2		2	0 %
Nej	2		2	0 %
501. Psykologi	5		5	0 %
Ja	5		5	0 %
502. Ekonomi och näringsliv	2	2	4	50 %
Ja	2	2	4	50 %
503. Utbildningsvetenskap	163	26	189	14 %
Ja	107	22	129	17 %
Nej	56	4	60	7 %
504. Sociologi	2		2	0 %
Ja	2		2	0 %
506. Statsvetenskap	1		1	0 %
Ja	1		1	0 %
507. Social och ekonomisk geografi	1		1	0 %
Ja	1		1	0 %
508. Medie- och kommunikationsvetenskap	2		2	0 %
Nej	2		2	0 %
509. Annan samhällsvetenskap	5	1	6	17 %
Ja	5	1	6	17 %
601. Historia och arkeologi		1	1	100 %
Nej		1	1	100 %
602. Språk och litteratur	7		7	0 %
Ja	4		4	0 %
Nej	3		3	0 %
603. Filosofi, etik och religion	3		3	0 %
Ja	1		1	0 %
Nej	2		2	0 %
605. Annan humaniora	2		2	0 %
Ja	1		1	0 %
Nej	1		1	0 %
Totalsumma	1 128	295	1 423	21 %

Bilaga 3: Enkätfrågor

Vill du delta i enkätundersökningen?

Ange ditt kön

När erhöll du din doktorsexamen?

Hur fick du kännedom om att Vetenskapsrådet i årets utlysning skulle införa en fråga om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll?

Hur fick du kännedom om att Vetenskapsrådet i årets utlysning skulle införa en fråga om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll? - Om annat sätt, ange gärna (max 100 tecken)

Inom vilken utlysning skickade du in din ansökan? Om du ansökt i flera utlysningar, välj en nedan.

Angav du att köns- och genusperspektiv är tillämpligt i din planerade forskning?

Inkluderade du köns- och genusperspektiv i din forskningsplan?

Förändrades din forskningsplan av Vetenskapsrådets implementering av köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll?

Var instruktionerna i utlysningstexten kring köns- och genusperspektiv tydliga?

Hur kan avsnittet i utlysningstexten kring köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll förbättras? (max 500 tecken)?

Blev du hjälpt av informationssidan kring köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll på vr.se? (www.vr.se/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html)

Hur kan Vetenskapsrådet på sin hemsida förbättra informationen om köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll? (max 500 tecken)

Bilaga 4: Informationssida på vetenskapsradet.se

Länkades till från alla utlysningstexterna, samt i nyhetsbrev.

Adress: <https://www.vr.se/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html>

Köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll

I en del av våra utlysningar 2019 ber vi dig som söker bidrag att redogöra för om köns- och genusperspektiv är relevant i din forskning.

Från och med 2018 ingår det en ny uppgift i Vetenskapsrådets instruktion från regeringen om att vi ska verka för att köns- och genusperspektiv inkluderas i den forskning vi finansierar, när det är tillämpligt.

Detta är en del av regeringens arbete för jämställdhet, men syftar också till att främja forskningens kvalitet och framtida nytta. Det handlar om att inkludera såväl sociala som biologiska aspekter av kön och könsidentitet i forskningens metoder, analyser och resultat – när så är relevant.

Hur köns- och genusperspektiv hanteras i forskningen, när det är relevant, ingår i bedömningen av den vetenskapliga kvaliteten i ansökningarna som kommer in till oss. Vi ser det som en del i arbetet med att stärka forskningens kvalitet och förnyelse.

Detta gäller för dig som söker bidrag

Under 2019 berörs särskilt du som söker bidrag inom

- klinisk behandlingsforskning
- medicin och hälsa
- utbildningsvetenskap.

I ansökan ber vi dig redogöra för om köns- och genusperspektiv är relevant i din forskning, och i så fall på vilket sätt du kommer att använda sådana perspektiv eller varför du väljer att inte göra det. Fullständiga anvisningar för detta hittar du i utlysningstexterna.

Planen är att från och med 2020 ska alla som söker bidrag från oss redogöra för om köns- och genusperspektiv är relevant i den planerade forskningen.

Vad är köns- och genusperspektiv?

Kön beskriver uppdelningen av kategorier baserat på biologiska egenskaper, vanligtvis kvinnor och män, flickor och pojkar, han- och hondjur.

Genus beskriver, enkelt uttryckt, de sociala och kulturella processer som konstruerar föreställningar om kön och som har betydelse både för samhällsstrukturer och för individers könsidentitet.

Att inkludera köns- och genusperspektiv i forskningen kan handla om allt ifrån att inkludera och analysera skillnader mellan kvinnor och män i studiematerialet (könsperspektiv) till att anlägga ett problematiserande och reflekterande förhållningssätt till hur könstillhörigheter skapas och förstås (genusperspektiv).

Obs! Köns- och genusperspektiv i forskningens innehåll ska inte förväxlas med jämn könsfördelning i forskargruppens sammansättning eller jämställd bedömning av forskningsansökningar.

Läs mer

Om köns- och genusperspektiv

[Om köns- och genusperspektiv i regeringens proposition \(2016/17:50, s 79-80\)](#)

[Om kön och genus – Nationella sekretariatet för genusforskning](#)

["What is the gender dimension in research?" – rapport från norska Kilden](#)

["Gendered innovations. How gender analysis contributes to research" – rapport från EU-kommissionen](#)

Exempel från andra länder

[Assessing sex and gender integration in peer review – Canadian Institutes of Health Research](#) (YouTube)

[Gendered innovations – forskningsprojekt vid Stanford University](#)

[How to integrate sex and gender into research – Canadian Institutes of Health Research](#)

National Institutes of Health:

- [How sex and gender influence health and disease – ämnen A-Z](#)
- [How sex and gender influence health and disease – Infographics](#)
- [Methods and techniques for integrating sex into research](#)

[Recommendations for integrating gender analysis into research – från EU-projektet GENDER-NET](#)

Bilaga 5: Sidvisningar på vetenskapsradet.se

På Vetenskapsrådets webbplats finns en sida där vi förklarar vad vi avser med köns- och genusperspektiv, samt länkar till webbplatser där köns- och genusperspektiv i forskningen förklaras och diskuteras, exempel från andra länders finansärer samt till regeringens proposition. Denna sida hade sammanlagt 1 698 sidvisningar under perioden februari – oktober 2019. Pdf-en nedan visar vilka sidor besökarna kom ifrån innan de besökte sidan.

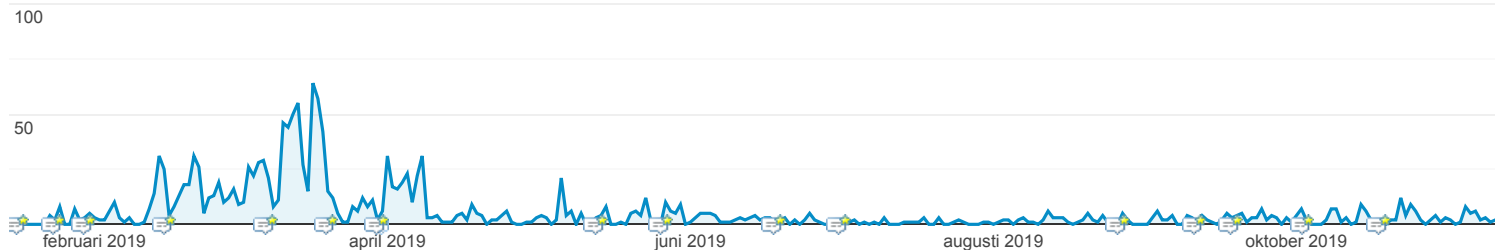
Sidor

Alla användare
100,00 % Sidvisningar

15 jan. 2019 - 11 nov. 2019

Utforskaren

Sidvisningar

Dessa uppgifter har filtrerats med följande filteruttryck: /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html

Sida	Föregående sidadress	Sidvisningar	Unika sidvisningar	Gen. tid på sidan	Ingångar	Avvisningsfrekvens	% utgång	Sidvärde
		1 698 % av det totala antalet: 0,12 % (1 363 520)	1 490 % av det totala antalet: 0,14 % (1 061 363)	00:02:45 Gen. för vy: 00:01:20 (107,06 %)	539 % av det totala antalet: 0,12 % (458 795)	69,60 % Gen. för vy: 43,40 % (60,37 %)	52,06 % Gen. för vy: 33,65 % (54,72 %)	0,00 kr % av det totala antalet: 0,00 % (0,00 kr)
1. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	(entrance)	528 (31,10 %)	528 (35,44 %)	00:02:41	528 (97,96 %)	69,53 %	73,86 %	0,00 kr (0,00 %)
2. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/soka-bidrag/ansokningsguide.html	168 (9,89 %)	160 (10,74 %)	00:02:22	0 (0,00 %)	0,00 %	38,10 %	0,00 kr (0,00 %)
3. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/utlysningar/utlysningar/2018-11-07-projektbidrag-inom-medicin-och-halsa.html	145 (8,54 %)	136 (9,13 %)	00:03:02	0 (0,00 %)	0,00 %	45,52 %	0,00 kr (0,00 %)
4. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	92 (5,42 %)	0 (0,00 %)	00:02:35	0 (0,00 %)	0,00 %	44,57 %	0,00 kr (0,00 %)
5. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/utlysningar/utlysningar/2018-11-07-projektbidrag-inom-utbildningsvetenskap.html	64 (3,77 %)	63 (4,23 %)	00:06:14	0 (0,00 %)	0,00 %	71,88 %	0,00 kr (0,00 %)
6. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/5.312b62c9166b295ec24574.html	63 (3,71 %)	61 (4,09 %)	00:05:53	0 (0,00 %)	0,00 %	47,62 %	0,00 kr (0,00 %)
7. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/	58 (3,42 %)	52 (3,49 %)	00:02:01	0 (0,00 %)	0,00 %	22,41 %	0,00 kr (0,00 %)
8. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/att-forska-etiskt.html	58 (3,42 %)	57 (3,83 %)	00:03:04	0 (0,00 %)	0,00 %	32,76 %	0,00 kr (0,00 %)
9. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/generella-bidragsvillkor.html	41 (2,41 %)	37 (2,48 %)	00:01:52	0 (0,00 %)	0,00 %	24,39 %	0,00 kr (0,00 %)
10. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/sarskilda-bidragsvillkor.html	41 (2,41 %)	39 (2,62 %)	00:01:46	0 (0,00 %)	0,00 %	17,07 %	0,00 kr (0,00 %)
11. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/aktuellt/nyheter/nyhetsarkiv/nyheter/2018-12-14-ar-kons--och-genusperspektiv-relevant-i-din-forskning.html	27 (1,59 %)	24 (1,61 %)	00:02:04	0 (0,00 %)	0,00 %	77,78 %	0,00 kr (0,00 %)
12. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/oppen-tillgang-till-publikationer.html	27 (1,59 %)	25 (1,68 %)	00:01:01	0 (0,00 %)	0,00 %	7,41 %	0,00 kr (0,00 %)
13. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/utlysningar/utlysningar/2018-11-07-etableringsbidrag-inom-medicin-och-halsa.html	25 (1,47 %)	25 (1,68 %)	00:05:21	0 (0,00 %)	0,00 %	48,00 %	0,00 kr (0,00 %)
14. /utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons--och-genusperspektiv.html	/nedladdningar/kunskap-i-samverkan-for-samhallets-utmaningar-och-stark	24 (1,41 %)	1 (0,07 %)	00:03:06	0 (0,00 %)	0,00 %	41,67 %	0,00 kr (0,00 %)

	perspektiv.html	t-konkurrenskraft-prop.-20161750.pdf							
15.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/5.312b62c9166b295ec24ba0.html	22 (1,30 %)	22 (1,48 %)	00:02:49	0 (0,00 %)	0,00 %	63,64 %	0,00 kr (0,00 %)
16.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/utlysningar/utlysningar/2018-11-07-bidrag-till-forskningsmiljo-inom-klinisk-behandlingsforskning.html	20 (1,18 %)	20 (1,34 %)	00:09:00	0 (0,00 %)	0,00 %	70,00 %	0,00 kr (0,00 %)
17.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/english/calls-and-decisions/grant-terms-and-conditions/sex-and-gender-perspectives.html	17 (1,00 %)	12 (0,81 %)	00:01:47	0 (0,00 %)	0,00 %	47,06 %	0,00 kr (0,00 %)
18.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/bedomning-av-ansokningar/jamstalldhet.html	15 (0,88 %)	14 (0,94 %)	00:01:06	0 (0,00 %)	0,00 %	46,67 %	0,00 kr (0,00 %)
19.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/datahanteringsplan.html	14 (0,82 %)	11 (0,74 %)	00:00:16	0 (0,00 %)	0,00 %	35,71 %	0,00 kr (0,00 %)
20.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/nedladdningar/what_is_the_gender_dimension_roggkorsvik_kilden_genderresearch.no_.pdf	12 (0,71 %)	1 (0,07 %)	00:04:01	0 (0,00 %)	0,00 %	41,67 %	0,00 kr (0,00 %)
21.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/5.312b62c9166b295ec2469c.html	10 (0,59 %)	10 (0,67 %)	00:02:23	0 (0,00 %)	0,00 %	80,00 %	0,00 kr (0,00 %)
22.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/utlysningar-och-beslut/bedomning-av-ansokningar/beredningsgrupper.html	10 (0,59 %)	10 (0,67 %)	00:03:59	0 (0,00 %)	0,00 %	30,00 %	0,00 kr (0,00 %)
23.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/nedladdningar/Generella villkor 2019_181217.pdf	9 (0,53 %)	9 (0,60 %)	00:01:30	0 (0,00 %)	0,00 %	11,11 %	0,00 kr (0,00 %)
24.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/sidfot/om-vetenskapsradet/regeringsuppdrag/uppdrag-om-jamstalldhet.html	9 (0,53 %)	2 (0,13 %)	00:00:42	0 (0,00 %)	0,00 %	22,22 %	0,00 kr (0,00 %)
25.	/utlysningar-och-beslut/villkor-for-bidrag/kons-och-genus-perspektiv.html	/sokresultat.html?query=genus	9 (0,53 %)	7 (0,47 %)	00:00:41	0 (0,00 %)	0,00 %	44,44 %	0,00 kr (0,00 %)